

Kurza
 Photozinkografiai műintézet
 készíti a legjobb
 mindenemű-nyomatványhoz

Budapest, Szentkirályi utca-13

Az Országos Kaszinó
 palotájában
 Budapest, Kossuth Lajos-u. 20. sz. alatt
Megnyilott
 Papirkereskedés és Képes-levelezőlap
 különlegességek raktára. — Tisztelettel
KLEIN VILMOS papirkereskedése,
 Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 20. sz. és
 VIII., Kerepesi-út 73. 8951

PEMETEFÜZŐKORKA
 rekedség káhogés és huruf ellen.
 B CSABÁN
 Kapható minden gyógytárban. 8869

Epp most jelent meg
Seefehlner J. L.
 cs. és kir. udvari szállítónál,
 Budapest, IV., Váci-utca 20.
 F. tánczrendek, ottilllonfigurák, farsangi és báli
 czikkek árjegyzéke. 9009
 Bárkinek ingyen és bérmentve.

KWIZDA FLUID
 Kigyó-jel
 TOURISTA-FLUID
 Főraktár Magyarországon részére: 8844
 Pórk-József gyógyosztára Király-utca 12.

Kufeké féle gyermeklisztje

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajánlják
 Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és bélfeltag gyermekeknek
 Kapható minden gyógyosztárban drogueriában és a gyárnál R. KUFÉKÉ WIEN VI/2

CHOCOLAT SUCHARD
 schmeckt am feinsten

Wachtl és Társa

Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
 Fényképészeti czikkek raktára 8810
 Fotografische Manufactur.
 Új árjegyzék ingyen és bérmentve.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA
 a bőrt finomra simítja és megtartja az aya olék és úde kinezését
 Töljen helyébe a szappant és az arcz kendőit
 KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI
A. Molsche & Co.
 BECS, I. LUGECK 3. SZ. 8903

Császárfürdő

BUDAPESTEN 8918
 téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénsvízű gyógy-fürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz uszodákkal, kő- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve.

A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület

LXI. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

1901. évi február hó 2-án délelőtt 10 órakor

fogja Budapesten, Pestvármegye székháza dísztermében (IV., Városház-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1900-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Egyéb igazgatósági előterjesztések. 9020
4. A felügyelő-bizottság hét tagjának megválasztása, (alapszabályok 36. §-a).

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1900. december 31-éig nevére iratott a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt részvényeivel együtt letételt. Budapest, 1901 január 15-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Nélkülözhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csalhatatlan.
Világczikk, kivitel minden országba.
 CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.
 A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb házi-szer a gyógyoszerész:

Thierry A. Balzsam-a
 fölülmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső betegségek ellen. Külöské a legsikeresebb

Sebgyógyító-szer.

Csupán az összes kulturálmokban bejegyzett zöld apáca védjeggyel és kapszula-zárral, a melybe a czég van bepréselve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás 6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla-palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy próba-palack prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak árjegyzékével: 1 kor. 20 fill. Sététküldés csupán az összegnek előleges utalványozása ellenében.

Thierry A. Centifolia-kenőcse
 (csodakenőcs elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyóghatása utólrhetetlen! Főlölegessé teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendő gyóghathatlannak tartott esztény, sőt újabbán egy 22 esztendő súlyos rákszerű betegség gyóghattott meg. Gyulladáscsökkentő és minden egyéb sebeknél, mint kitérő antiseptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyóghylást hoz létre. Gyors puhító és oszlato hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beklüldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Kimutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levéltár áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket e két szerrel a világ minden részéből beklüldtek. — Utánszaktól óvakodni és figyelemmel tessek lenni a minden tégelyre beégett czégre: Apotheke zum Schutzensel des A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszatartani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:

Thierry A. gyógyoszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
 (Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetkezetének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.) — Kapható Budapesten: Török József gyógyosztárban. 8907

5. SZÁM. 1901. BUDAPEST, FEBRUÁR 3. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt { egész évre 24 korona { tőlére — 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona { tőlére — 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona { tőlére — 5 * Kélföldi előfizetőkhez a postailag megfizetendő viteldij is eszandolód.

VISSZAEMLEKEZÉSEIM AZ ANGOL UDVARRA.

Irta Vámbéry Ármin.

Az IDEI tavasszal lesz tizenkét éve, hogy először volt alkalmam Viktória angol királynővel személyesen találkozni: Sandringham-ban voltam akkor a walesi herceg vendége. Ép abban az időben látogatta meg a királynő hét évi távollét után először a fiát falusi lakhelyén.

Sandringham ünnepi díszöltött ez alkalomra. Összegyűltek ott a környék előkelő urai a királynő üdvözlésére: Anglia legelőkelőbb társaságába kerültem én, az egyszerű magyar tudós. A királyné megérkezése napján este öt órakor lehívtak a fogadó-terembe, theára. A walesi herceg bemutatott Viktória királynőnek, a kinek egyszerűsége, keresetlen, szívélyes modora — tekintve birodalma óriás voltát — mélyen meghatott. Ázsiai utazásomat hozta szóba

s kérdezősködött azok felől a czélok felől, melyek nagy útamra indítottak. Azután arról kérdezősködött nagy érdeklődéssel, hogy sikerült-e Ázsiában a magyarral rokon népet fölfedeznem? Mig én a körülményekhez mért rövidséggel előadtam utazásom eredményeit, áttért utazásom egyes élményeire s az ázsiai viszonyokra. Különösen érdeklődött az ott utazásom óta végbement politikai változások iránt. Maga is tett egyes, tájékozottságra valló megjegyzéseket, de tartózkodott mindennemű véleménynyilvánítástól az oroszok ázsiai terjeszkedése dolgában.

Rendesen nyugodtan, megdondoltan, halkan beszélt s többet kérdett, mint mondott. Ugyanaz este nagy diszebéd lévén, a királynő vacsora után a cserleben hozzám fordult s az Osztrák-Magyar monarchia ügyeiről kérdezősködött, mély sajnálatát fejezve ki a királyunkat és népeit Rudolf trónörökös halálával ért súlyos csapáson.

Másnap a kertben kis kocsiában sétakocsizást tett a királynő s az oldala mellett lépdelő kíséretéhez rendeltettem én is. A királynő ez alkalommal érdeklődve kérdezősködött Ázsia népeiről és nyelveiről. Ugyanez este fényes ünnepély volt a kastélyban: a walesi herceg elhívatta Londonból az angol főváros két legkifünőbb művészi hírességét, Irvinget és Ellen Terryt, a kik rögtönzött szinpadon a «The Bells» című drámából és a «Velencei kalmár»-ból adtak elő egyes jeleneteket. A díszes előadásnak finom selyemre nyomtatott, arany színórral szegett szinlapját ma is kegyeletes emlékül őrzöm, mint a királynő ajándékát.

A theaestélyt követő cserlen a walesi herceg hozzám fordulva így szólt: — Tanár úr, halljunk most valamit az ön emlékeiből. Erre én a királynőhöz fordulva, körülbelül a következőkép kezdettem elbeszélésemhez: — Legyen szabad Ő Felsőge engedelmmel

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY.

ALEXANDRA ANGOL KIRÁLYNÉ.

ALBERT EDVÁRD WALESÍ HERCEG (VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY) LEVELE VÁMBÉRY ÁRMINHOZ.

Sandringham,
Norfolk.

April 28/89.

My dear Professor,

It may interest
you to see the
entire Telegram
which I received
this morning &
I am replied to it.

Believe me,
Sincerely yours
Albert Edward

Sandringham, Norfolk. 1889 April 28.

Kedves Tanár úr!
Tulán érdekelni fogja önt a mellékelt távirat, melyet ma reggel kaptam s a melyre Maradok önnék-öszinte híve Albert Edvárd.

(Ezzel a levéllel a walesi herceg a török szultán egy táviratát küldötte meg Vámbérynak, melyben vonatkozás van a magyar tudósr.)

egy adomát elbeszélmem, melyet Konstantinápolyban hallottam Fuad basáról. Erről a török államférfiuról beszéllek, hogy egy ízben Abdul Medzsid szultántól diplomáciai ügyekben Londonba küldetvén, rendkívül értékes broche-t nyújtott át ura nevében Felsőgednek. Időközben a királynő Ő Felsége a broche-ból egy pár fülbevalót készíttetett s mikor Fuad basa egy másik alkalommal Londonban járt küldetésben, Ő Felsége éppen ezt a fülbevalót viselte.

Nem fog-e megaragadni a szultán, — kérdezte Ő Felsége, — ha megtudja, hogy én azt a szép broche-t így elrontottam.

Au contraire, Madame, — felelt erre a basa, — mon Souverain sera enchanté d'entendre que vous prétez oreille à tout ce que vient de lui. (Ellenkezőleg asszonyom, az én uram el lesz ragadtatva, ha meghallja, hogy ön odahajtja fülét mindannak, a mi tőle jó.)

A cereleben összegyülekezett társaság élénk tetszéssel hallgatta ezt az elbeszélést, de a királynő komolyan mondta:

— It is a nice story, but it is not true. (Csinos történet, csak hogy nem igaz.)

Néhány hét múlva a királynő meghitt Windsorba, fényes kastélyába. Egy-két napig a kastély VIII. Henrikről elnevezett részében voltam az ő vendége. Megérkezéseimkor lord Ponsonby fogadott a pályaudvaron, a ki mindjárt figyelmeztetett arra, hogy a királynő különösen érdeklődik Afghánisztán iránt s beszéljek neki e tartomány éjszakai részéről, melyet személyesen ismerek. Este nagy vacsora volt s az ezt követő cerele alkalmával szerencsés voltam a királynővel több mint egy negyed órán át ázsiai dolgokról beszélhetni. Az egész ottani

udvari élet azt a benyomást tette rám, hogy a szolid fény és pompa mellett polgári egyszerűség és demokratikus szellem uralkodik benne. A királynő nemcsak nagy urak, főhivatalnokok, katonák fogadásában lelte örömet, hanem művészeket, tudósokat s írókat is egyforma szívesseggel fogadott. Windsorba érkezésem után a királynő meghagyta, hogy vezessenek Frogmoreba, a hol férje, Albert herceg hamvai nyugosznak. Ott láttam kitűnő művész honfitársunk, Böhm remek szoborművét, mely már a tárgyával is meghatott. A márvány-szobormű való történeten alapszik: Alice hesseni nagyhercegnő kis leánya differitiszbe esett s a kétségbeesett anya magához szoritotta és megcsókolta halálközli gyermekét s megkapta tőle maga is a halálhozó betegséget. A magyar művész is szobrán egy gyermekét keblére szoritó anyát ábrázol, oly művészi tökélyvel, melynek pártját alig láttam még valaha. Frogmoreból visszatértem megkérdezte tőlem a királynő, hogy tetszettek az ott látott dolgok? Lelkesedve említettem neki a szobrot, mire ő megjegyezte:

— A szobor készítője önnék honfitársa.

A frogmorei látogatás után a kastély könyvtárába vezettek, melynek mérhetetlen kincsei közt Mr. Holmes, a könyvtárnok kalauzolt. Bámulatos gazdagsága van e könyvtárban a keleti kéziratoknak, könyveknek, ritkaságoknak, a melyek közt nem egy unicum az egész világon. Különösen megcsodáltam azt a tömértelen perzsa, arab s egyéb ázsiai nyelveken irt tisztelgő feliratot, melyeket Ázsia fejedelmei küldöttek

Viktória királynőnek különböző alkalmakkor. A könyvtárból a kincstárba vezettek, a hol káprázatos tömegét láttam a különböző drágaságoknak. A mennyezetről zsinóron függének a különböző koronák, a falakon drágakövekkel kirakott fegyverek, ékszerek. Oly gazdagsága van itt a kincseknek, a milyet sem a szultán kincstára, sem a szentpétervári Ermitage nem tud fölmutatni.

A királynőben első pillanatra csak egy egyszerű asszonyt látott az ember. A mint azonban közelebből megismerte, csodálnia kellett mély judiciumát, ismereteinek s fel fogásának széles körét. Miniszteri tanácskozásokon rendszerint egy darabig szó nélkül hallgatott, de aztán egyszerre oly meglepő és találó megjegyzéseket tett, hogy a miniszterek mondhatni megdöbbenéssel hallgattak. Egy miniszter beszélt nekem, hogy egy alkalommal a Spanyolországgal kötendő kereskedelmi és vámszerződést tárgyalták a minisztertanácsban. A tárgyalás folyamán valamelyik tételnél a királynő megjegyezte, hogy ezért az árúért húsz évvel ezelőtt kevesebb vámost kellett fizetni. A miniszterek meghökkenve hallgattak, míg végre megszólalt a miniszterelnök, kijelentve, mikép nem hiszi, hogy lehetséges legyen, a mit a királynő mond. «Vegyük elő az erre vonatkozó iratokat az aktacsomóból», — mondá a királynő. Ennek megtörténte után csakugyan kiderült, hogy a királynőnek volt igaza s jobban tudta a dolgot, mint a miniszterek.

Viktória királynő különbözött más angol asszonyoktól irodalmi hajlamaival. Számos emlékirata, köztük kivált a «Levelek a skót felföldről» című, melyhez később egy toldalékot is irt és adott ki, határozott írói tehetségről tanúskodnak. Legújabbban Holmes, az udvari könyvtárnok, megírta a királynő uralkodásának történetét. Ennek a nagy műnek, mely most nem sokára meg fog jelenni, minden szakaszát egész az utolsóig a királynő maga javította.

Ez írói kedve mellett esodálatot kelt a királynő szorgalma. Hetven éves korában rá tudta szánni magát, hogy megtanulja a hindu nyelvet, sőt az írást is. Munsí Abdul Kerim, egy előkelő indiai mohammedán volt a tanítója s magas életkora mellett is rövid idő alatt annyira vitte, hogy az őt látogató indiai fejedelmekhez anyanyelvükön tudott szólni. Az indiai dolgok iránt állandóan nagyon érdeklődött s ezímei között leginkább szerette az India császárnője czimét. Udvari ebédek alkalmával meglepett, hogy a királynő mellett jobbról-balról egy-egy óriás termelt hindu áll, ezüst palackkal a kezében. Ha a királynő inni akart — bort soha sem ivott, csak vízzel kevert whisky — először jobb kezével intett s akkor a jobboldalán álló hindu whisky-t töltött poharába, aztán balkezelével intett, s balról vizet töltött a másik.

A királynő magánéletéről felesleges szólni, eléggé ismeretes mindenütt a világon. Csak még megjegyzem, hogy feltűnő volt nagy nyelv-ismerete. Kötönően beszélt németül és francziául, sőt még — úgy mondják — a walesi nyelvet is értette. Takarékosságát a következő kis esemény jellemzi. Egy este John Murray-hoz, a híres kiadóhoz több előkelő angollal együtt ebédre voltam meghíva. Ebéd után Murray egy levelet mutatott fel a királynőtől, melyben a «Royal Consort» könyvről szóló kiadói számlát átvizsgálván, három shilling és négy penc-re rúgó összegbeli tévedést mutatott ki. Murray természetesen becsinátot kért és a hiányzó pénzt Nagybritannia hatalmas uralkodónőjének utólagosan elküldötte. Ez nem fukarságról, hanem nagy rendszeretéről tanúskodik.

Maud hercegnő. VII. Edvárd király.

Albert clarencei herceg. Alexandra királyné. Luiza hercegnő. György yorki herceg. Viktória hercegnő. (Elhunyt 1892-ben.)

VII. EDVÁRD KIRÁLY ÉS CSALÁDJÁ.

(1891. évi fénykép után.)

A mi az új angol királyt, VII. Edvárdot illeti, ő vele még 1865-ben ismerkedtem meg. A Cosmopolitan Clubban, melynek vendége voltam, Sir Henry Layard államtitkár, a hírneves keleti utazó, Ninive romjainak felkutatója mutatott be neki. A trónörökös fesztelen egyszerűsége szinte zavarba hozott. Oly igénytelenül itta whisky-jét és szitta szivarját, melyből engem is megkínált, mint akármely más klub-tag. Másnapra mindjárt meghítt magához s ezóta — ennek már 35 éve — valahányszor megfordultam Londonban, gyakran vendége voltam.

A kontinensen sokan tévesen itélik meg őt. Elvégre ifjú korában mulatott ő is, — de melyik trónörökös ne mulatna ifjú korában? Rendkívül eszes, alapos műveltségű, nagy tapasztalással bíró férfi. Sokat utazott a földkerekség minden tájékán, Európa minden országában, Ázsiában, Amerikában, Éjszak-Afrikában. Oda-haza régóta ő volt az angol nép kedvence. Mindenütt megjelent, akár kereskedők ünnepe, akár íróké vagy művészeké, akár pedig valami park-megnyitás volt. Mindenütt talpraesetten, tapintatosan és szakértelemmel tudott felszólalni. Modora ép oly elragadó, mint szónoklata. Lelkesedik a művészetért és tudományért, szóval bízhatunk benne, hogy Anglia egyik legjelesebb uralkodója válik belőle. Alapos ismeretei, józan ítélete biztosítják sikerét minden téren.

Hazánk iránt különös rokonszenvvel viseltetik. Itt időzésekor megragadták nemzetünk tulajdonságai: lovagiasága, szabadságszeretete, alkotmányos, de loyalis érzése, a melyekben ő az angolok párját ismerte fel. Nagyon jó hatást tett rá a nálunk talált vendégszeretet s akár Budapesten tartózkodott, akár gróf Teleki Samunál Erdélyben, soha sem titkolta nemzetünk iránti rokonszenvét.

Egy alkalommal a Royal Geographic Society nagy ünnepélyt rendezett az afrikai újtjáról visszatért Stanley tiszteletére, melyen megjelent a walesi herceg is. Mint a társaság tiszteleti tagja, én is jelen voltam s hallottam a trónörökös szónokolni nagy és díszes társaság előtt. Mondhatom, úgy magával ragadott valamenynyünk a szónoklata, mint kevés más szónoké.

Egy más alkalommal ott voltam, mikor ünnepélyesen megnyitott egy a munkások számára rendelt parkot. Az ünnepély végeztével sorban kezelt fogott a jelenlévő ezernyi közönséggel. Kérdeztem tőle, nem fárad-e el ebben a sok kézszorongatásban?

— Hja, kedves Vámbéry, — felelt ő, — mi nálunk a fejedelmeknek le kell hajolni a néphez, különben ez kapaszkodik fel rá s megkarmolja az arcját.

Egy nála tartott estélyen a jelenlévő urak mind feltűzték a rendjeiket, én azonban a nélkül jelentem meg. A trónörökös leányát, Fife hercegnőt vezettem karomon, midőn hozám fordul a walesi herceg:

— Nos, tanár úr, hol hagyta a rendjeit?

— Papa, — felelt helyettem Fife hercegnő, — Vámbérynak könyveit kellene a mellére tűzni. Ezek az ő rendjelei.

Erre a walesi herceg mosolygott s odább ment.

Sandringhamban tartózkodásom minden tekintetben kedves emléket hagyott lelkemben. A walesi herceg, gyermekei, de különösen neje, jelenleg Anglia királynéja, mintegy vetélkedtek egymással a vendég iránt mutatott szívesseggében, nyájasságban és bánásmódjuk csakugyan az embert sokszor majdnem zavarba hozta. A walesi hercegnő, ki évekkel ezelőtt

nagy beteg volt, és kinek felüdülése alkalmával báró Vay Miklós szívessége folytán két palack régi tokaji bort juttattam, nem győzte eléggé dicsérni annak egészségére való üdvös hatását. A hercegnő mindig mosolyogva beszél és több napon át, hogy vendége voltam Sandringhamnak, mindig igen derült kedve volt. Kelet iránt leginkább azért érdeklődött, mert épen akkor a clarencei herceg, legidősebb fia, Indiában utazott, és minthogy távollétében az ő lakosztályát foglaltam el, közvetlen szomszédja lettem György yorki hercegnek, kit akkor még csak Dorsold néven szelítettek. Én őt «the royal jugbearer»-nek («királyi korsó-vívő»-nek) kereszteltem el, még pedig a következő okból. Egy délután hirtelen lehítt a szalonba és írással lévén épen elfoglalva, tintás újjam tisztítása czéljából vizet kerestem. Háromszor csöngettem a szolgának, de szolga helyett a királyi herceg lépett be s megtudván csöngetésem okát, csakhamar maga hozott egy tele korsóval vizet s asztalomra állította. Későbbi találkozásomkor megemlékezett a czimről, melyet ekkor neki adtam. Ő most walesi herceg lesz, később pedig valószínűleg király, de a «royal jugbearer» czim mindig becsületére fog válni, mert királyi hercegek nem igen szoktak vizet hordani igénytelen tanároknak.

Ettől kezdve vette föl a «Szózat» halhatatlan írója a Vadász Miklós nevet, Bajza Józsefből pedig Horváth Károly (s itt-ott Borsodi József és Balla József) lett.

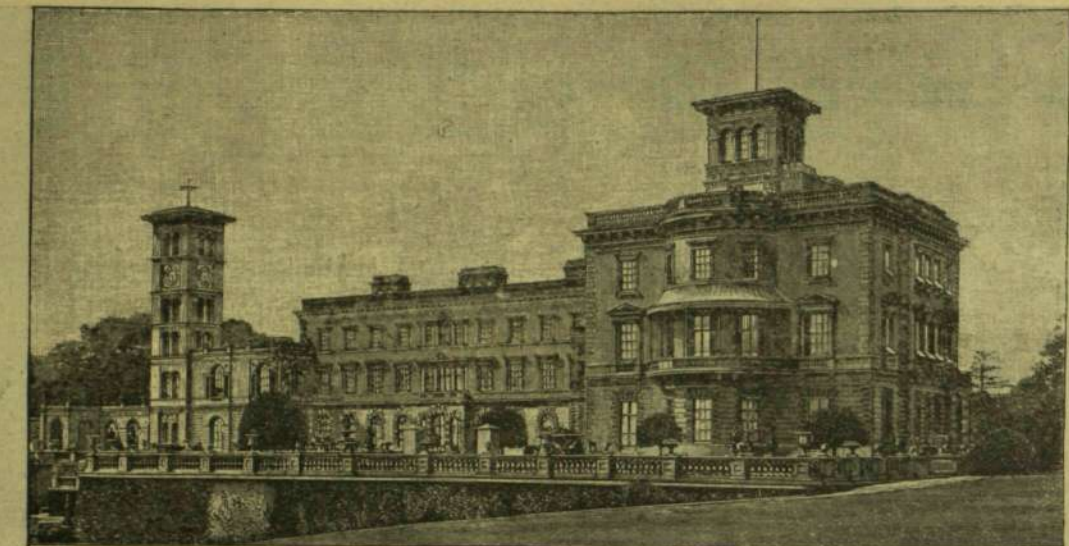
Első sorban Békésmegyének vették útjokat, aztán nagy kerülővel Szatmárnak, a hol a hazafias gróf Károlyi-család inspektorát, Pákh Dénest keresték föl első sorban. Abban a házban lakott Pákh Dénes, a hol még egy évvel azelőtt, az azóta nyugalmazott inspektor, Térey lakott, Szendrey Julia kebelbarátjójának, Térey Marinak az édes atyja. Nagy-Károlyban azonban nem maradhattak sokáig a bujdosók. Károlyi gróftot magát is üldözték. Pesti palotájában Haynau székelt. Ezer szem vigyázott Pákh Dénesre.

— Majd elküldelek benneteket Kis-Ecsedre Kozsár kasznárhoz, — vizasztalta a két menekült. — Az kevésbé van szem előtt.

Károlyi tisztjei egytől-egyig nagy urak voltak, mint általában a magyar nemesek inspektorai, tisztartói. Szép lakás, pompás lovak, fényes készség, nagy ebédek hirdették jómódjukat. Reprezentálni tartoztak. Kozsár Mihály háza is mindig tele volt vendéggel, vadász-cimborákkal.

Akkortájt a vendégjárás még az újságot is pótolta. Kevés lap volt, azt is lassan vitte a Pestől Szatmármegyére napokig döcögő deliszáncz. Meg nem is volt azokban a lapokban jóformán semmi, úgy megnyirbálta a czen-

des, és a felszolgáló inasban akarányszor ráis-

AZ OSBORNEI KASTÉLY, A HOL VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ MEGHALT.

zura. A vendégek mondták el, a mi híreket tudtak.

Vadász Miklós figyelt is a szóra. Telt az idejéből. Az eszedi kasznár nyers, mulató ember volt, nem igen sokat adott a betűre, és a bujdosó költő nem igen érezhette jól magát ilyen társaságban.

Többek közt egyszerre csak azt hallja Vörösmarty, hogy Máté-Szalka ám a bujdosók igazi igéret-földje.

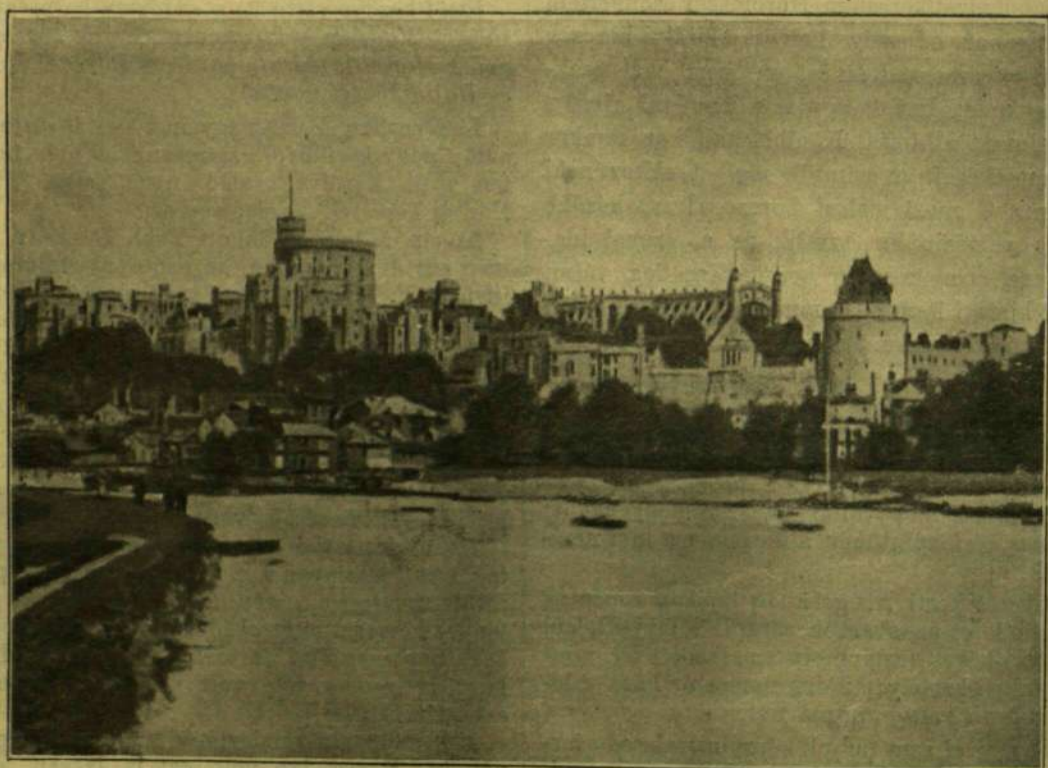
Vay Mihály gróf, a ki maga is honvédskedett, a kinek az egyik testvére Andrassy Gyulával menekült ki Törökországba, valóban tyúkkal, kalácsal tartotta ott a menekülőket; tiz-húsz menekült is bujkált a máté-szalkai tanyáján.

Vörösmarty és Bajza megköszönve Kozsár szíveségét, befogatták a három szürkét, és neki a határnak. Az őszi szél búsan füttyörészett és átsuhant a magas kukoriczások közt, míg a szekér körvonalait lassan eltakarta az alkonyat homálya.

Számtalanszor elbeszéltek nekem azt a jelenetet, mikor nemzetünk irodalmának két jelese a fakó, kopott szekérről leszállt a máté-szalkai ház előtt. Szürke ruha takarta testüket; hajukat, arcukat ellepte a por, és óvatosan, lassan tekintettek minden megzörrenő bokorra. Talán még szóról-szóra is el tudnám mondani, a hogy nekem elmondták valamikor subanczkoromban, áhítatosan mutatta egy-egy ősi bőr karosszékre, hogy:

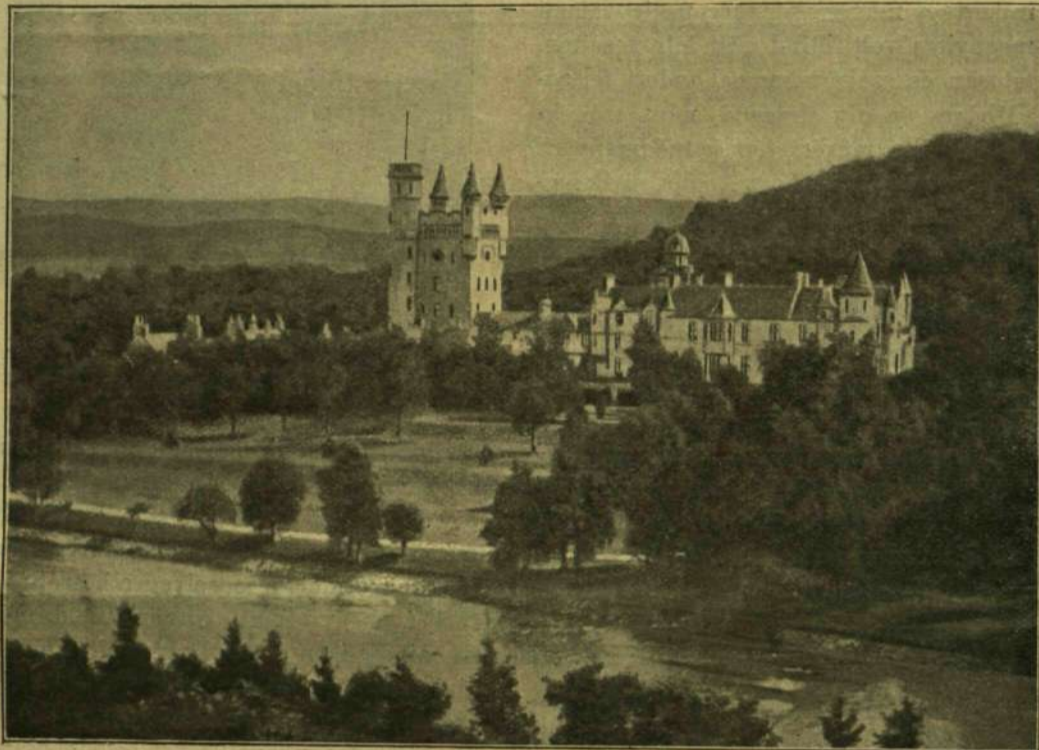
— Ebben ült a lángelkű poéta, Vörösmarty, amabban meg Bajza, az «Apotheosis» írója.

Tele volt a Vay Mihály háza menekülőkkel. Darvas Ferencz, Bárczy Bertalan, meg Gábrly

A WINDSORI KASTÉLY.

AZ ANGOL KIRÁLYI KASTÉLYOK.

A BALMORALI KASTÉLY.

István egykori megyei követe is ott tanyáztak már. De a gazda aranyszíve, nemes hazafisága még tizannyinak is ajtót nyitott volna.

A két író, mint Vadász Miklós és Horváth

Károly mutatkozott be. Így mutatta be őket gróf Vay is a többi vendégnek.

Azonban az inas gyertyát gyújtott és a kilobanó világnál a debreczeni országgyűlés tagjai azonnal fölsímték Vörösmartyt. Zokogva búrultak egymás nyakába a hajdani képviselőtársak. Később összebújtak a terem egyik sarkába és halkán beszélgettek. A gazda nem háborgatta őket; de mikor látta, hogy nagyon nekibúsulják magukat, közbeveté:

— Urak, kész a vacsora. Juhhúsos kása, meg a «Vay-czímer»... karcsos is lesz a hegyébe.

Nyomban meg is nyílt a szomszéd terem ajtaja és óriási tálakban ott párolgott a Vay-czímer, a hogy a Nyiren a túros galuskát, minden időbeli Vayak kedvencz ételét nevezik.

A vacsora alatt fájdalom öröm közt pajtásokodott össze a két író vendéglátó gazdájával. Vay Mihályban fölbuzdult a Kazinczy-vér; testvérként ölelte át Vörösmartyt, élete legszébb emlékének mondva az órát, melyben a haza nagy írói látogatásukkal megtisztelték.

Aztán egymás után múltak a napok, sőt a hetek is. Csöndesen pipázgatott a két költő meg

a gazda, s ha híret vették, hogy jön a pandúr, akkor hol a kukoriczásban, hol az ákáczokban, de még a nádasokban is bujkált Vörösmarty meg Bajza.

Soha se csipték meg őket. Igen ám, de ennek is megvolt a titka. Valahányszor házkutatás készült Máté-Szalkán, egy *Nackelnik* nevezetű pandúr mindig előre értesítette Vay Miskát. Jó, magyarszerető fiú volt a furesanevű német. Azt is mondták, hogy ezt a nagy szeretetet sok kőrmőzi arany árán vásárolta meg Mihály úr.

Nagyon kezükre járt még a bujdosó írónak, hogy az akkori eszázári biztos, *Kende*, meg a főszolgabíró, *Csanády*, mind a ketten talpig hazafiak voltak, s főleg azért vállaltak állást, hogy hivatalos úton segíthessék menekülni régi jó czimboráikat.

Divat volt ez is abban a furesa korszakban. Így vállalt állást Erdélyben *Kacziány* Nándor, százakat juttatva külföldre, és Szabolcsban Vay Gyula. Ma is szálló ige még ott utóbbiról a *linke Hand*. Mikor ugyanis felesküdött *Beamer*-nek, talán szándékos véletlenségéből balkezét emelte esküre.

Vörösmarty és Bajza nem is valami unalmas életet éltek Szalkán. Járt vendég elég, meg ők is eljártak gazdájukkal a szomszéd tanyákra. Mindenütt tenyerükön hordták a nemzet jeles fiait, s az asszonyok, leányok dehogy hagytak volna nekik békét, míg egy-egy verssor nem került tőlük az «Emlékkönyv»-ükbe.

Szatmárban, Beregben még ma is akárhányan könyv nélkül tudják ezeket a verseket; így mondta el nekem is egyik nemes úr azt a ketős distychont, a melyet Bajza írt Csanády Freyzeisen Piroksa albumába:

Gyászos időbe vagyok szomorú vendége lakodnak, Honomban idegen és menekülte futó. Mentsem az ég, oh, hölgy, oly kintől, milyen emészti Keblem az eltiprott szent haza gyáza között.

Jó ideig volt Vörösmarty Máté-Szalkán, mikor nagyon elfogta a vágy családja után.

Katonai kormány alatt nyögött Pest, s a ki bejött a városba, annak jelentkeznie kellett. A bujdosókat országjárta körözték. Ha egy beteszi a lábát Pestre, biztos, hogy Olmütz, vagy Kufstein börtönei várják. Egyre sürűbben szálldostak a hópíhek a máté-szalkai kúria udvarán. A puha fehérség már nagy pamatokban lepte el a fagyalfal bokrát, megülte az előcsarnok lépcsőzetét.

— En megyek, druzsám! — jelentette ki Vörösmarty. A vágy szinte könyet fakasztott a komoly férfinak a szeméből. A sovárgó, forró vágy vitte rég nem látott családjához.

Hiába marasztotta Vay Mihály, hiába kért, könyörgött, hogy ne rohanjon vesztébe, nem hallgattak már szóra a vágytól beteg költők.

Mert hiszen Bajza is épen úgy epedt, vágyakozott már övéihez és egymást biztatták, hogy csak induljanak.

Téli időben (1849. december közepe táján) érkezett meg Pestre a két bujdosó.

Szomorú város lett abból, mióta nem látták. Félve, suttogva beszéltek az emberek az utcán.

Vay Mihálytól volt néhány ajánló levele Vörösmarty-nak, úgynevezett *gutgesinnt* mágnásokhoz intézve. Mihály úr atyja, az öreg excellenciás úr, nagy kegyben állt Bécsben: addig szutyongatta hát a fia, míg ki nem csikart tőle vagy három ajánló levelet.

Ezekkel a levelekkel aztán a Nemzeti Kaszinóba mentek a költők és ott átadták. A «*gutgesinnt*» mágnások az egykor oly hatalmas, vaskezü beregi adminisztrátor sorait olvasva, egyszerűen olyan nyájasak lettek, akár a — ezitromkereskedők. Biztatták Vörösmarty-t és Bajza-t, sőt személyesen siettek *Machio* altábornaghoz, a ki akkor térparancsnoka volt Pestnek.

Harmadnap már fogadta a két költőt a hatalmas úr. Szózat írója kezdte a bemutatkozást. Még pedig, a hogy dukált, németül:

— Wir sind Michael von Vörösmarty und Joseph von Bajza, Schriftsteller. (Vörösmarty Mihály és Bajza József írók vagyunk.)

Machio, a kinek a közbenjárások akkorra már megtették a hatást, tettetett szinpadias haraggal pattant föl:

— Hol' sie der Teufel! Was stören's mich! Glauben's, ich hab' nichts anderes zu thun? Mich gehen die Schriftsteller nichts an. Fahren's ab von da! (Vigye el magukat az ördög! Mit háborgatnak? Azt gondolják, hogy semmi egyéb

dolgom nincs? Mit bánom én a maguk író voltát! Elmehetnek!)

A napos tiszttel azon nyomban ki is állította aztán a jelentkezési lapot, és tudokra adatta, hogy: élhetnek Pesten, a hogy tetszik, és a minek tetszik.

Soha boldogabb karácsonyt nem töltött talán ennél a két költő, a kik egy ideig valóban háborgatás nélkül élhettek tovább övéiknek, költészetüknek, annak a soha el nem múló, örök dicsőséget adó munkának, a melynek Pantheonját Vörösmarty számára csak most építette föl a halás utókor.

Pihen már Vay Mihály is; de haláláig büszke volt arra, hogy kuriájában egykor a nemzet nagy költője talált üldözői elől biztos menedéket, hogy annak a bizonyos boldog karácsonynak az előidézésén, a hajdani beregi adminisztrátor levelei is lendítettek valamicskét... Vayk.

AZ ANGOL KIRÁLYI KASTÉLYOK.

Ósi idők óta a *Buckingham-palota* az angol királyok londoni rezidenciája. Ezenkívül azonban több más palotájuk, kastélyuk és nyaralójuk van az ország egyéb vidékein. Ezek közül legközelebb esik a főváros-hoz a *Windsor-Castle*, egy ősi, még Hódító Vilmos korából való várszerű épület, melyhez évszázadok folyamán folyton építettek új meg új részeket, míg végre azzá vált, a milyennek most látjuk: a legkülönbözőbb stílusok szeszélyes egyvelegévé. *Windsor* 35 kilométernyire fekszik Londontól nyugatra a Themse jobbpartján. A balparton fekvő *Étont*, az angol előkelő ifjúság hírneves kollégiumát csak egy híd választja el *Windsortól*.

Hódító Vilmos óta, a ki a westminsteri apátságtól vette el a kastély telkét, csaknem minden uralkodó hozzájárult valamivel kibővítéséhez, de egyik sem annyival, mint IV. György, a ki milliókat költött rá. Ő építette a Szent György-kápolnát, a mely valóságos műremeke az újabbkori gothikának. Óriási park veszi körül a kastélyt, melynek kerülete 100 kilométer.

1890. évi fénykép után.

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY.

Nagyszerű terrassa 575 méter széles s számos márvány- és bronz-szobor díszíti. A hozzá tartozó erdőség, melyet egykor Pope is megénekelte, egyike Angolország legszebb erdeinek.

Viktória királynő nagyon sokat tartózkodott e kastélyban. Hálósobájául és boudoirjául két a párka gyönyörű kilátást nyújtó termet választott. Ezek körül egy sereg selyemmel és satinnal kárpitozott terem sorakozik, melyekben óriási kincs van felhalmozva finom porcellánokban, melyek nagy része a sèvres gyárból való. Így az egyik szalonban áll az a régi zongora, melyen egykor az elhunyt királynő kora ifjúságában játszott tanult. A királynő magán-ébed-lője a «nyolcszögletű szoba» nevet viseli alakja miatt; faragott tölgyfával burkolt goth stílusú terem, gobelinekkel és nagy művészek festményeivel ékesítve. A *kihallgatási teremben* az uralkodó család tagjainak arcképei függenek.

Ezek a magánhelyiségeken kívül, melyeket meglátni csak kiváltságos személyeknek adatott, vannak még a nyilvánosságának szánt helyiségek is, melyeket, ha a királynő nem volt a kastélyban, hetenként egyszer megtekinthették a nagyközönség is. Ezek közt a pompás *tróntermel* említjük első sorban, a melyben egy nagy tökéletességgel faragott elefántcsont trón áll, a travancorei maharádzsa ajándéka. Hires még a *Waterloo*-ról elnevezett terem is, melyben Viktória királynő egykor Lajos Fülöp francia királyt, az utóbbi években pedig a transzváli háború kezdete idején, unokáját, II. Vilmos német császárt fogadta.

Ennek a kastélynak már a neve, *Castle* is bizonyos hivatalos színezetet ad. Az itt folyó élet nem is egyéb, mint folytatása a fővárosban folyó hivatalos elfoglaltságnak. Ha a királynő vissza akart a nagy világ zajától vonulni, a skótországi *Balmoral*-ba, vagy a Wight-szigeti *Osborne*-ba vonult el. Ezeket a helyeket rendeltetésükre való tekintettel a melegebben, barátságosabban hangzó *home* (otthon) névvel nevezik az angolok. Az uralkodó, a ki Buckinghamban és Windsorban királyi koronájának rabja, e két *home*-ban fölélelkezik saját kedvteléseinek és családjának élhet.

Az *osborne*-i kastélyhoz a legutóbbi napok szomorú emlékei fűződnek: itt halt meg Vik-

A WALESI HERCEG DOLGOZÓ-SZOBÁJA MARLBOROUGH-HOUSE-BAN, LONDONBAN.

tória királynő. Ő, illetőleg férje építtette ezt a helyet. Régóta kerestek alkalmas, enyhe, egészséges fekvésű nyári lakot, csak nem tudtak megállapodni a hely kiválasztásában. Mikor a királyi pár a látogatásukról hazatérő Lajos Fülöpöt Portsmouthba kísérte, Sir Robert Peel, az akkori miniszterelnök hívta fel Albert herceget figyelmét Osbornera. Eleinte idegenkedtek az eszmétől, de midőn Albert herceg 1845-ben bejárta Wight szigetét, s meglátogatta I. Károly király egykori kis kastélyát, megtetszett neki a hely s rögtön megbízta építészét, Cubitt Tamást, hogy készítsen tervet egy a romok helyére építendő kastély számára. Megvásárolta a régi rom körül fekvő területet, melynek nagyszerű parkja évszázados fáival, a tenger felé lankásan lehajló fekvésével, gyönyörű kilátásával elragadta lelkét.

Az építkezésnél főleg a kényelmességre fektettek súlyt. Modern olasz stílusban építették a kastélyt, magas földszintre rakott két emelettel, két négyzetletű tornyonnal, terrasz-szerűen épített földéllal. A belső berendezés nagyrészt Albert herceg saját tervei szerint készült. A főbb helyiségek egy sor szalon, egy billiárd-szoba, a herceg szobája, egy könyves-szoba, a királynő szobája s egy tanásterem arra az eshetőségre, ha az uralkodó ott tartózkodásakor miniszteri tanácskozást, vagy titkos tanácsulást kell tartani.

Később aztán, mikor a család megnövekedett, bővítették az épületet, melyhez még számos kisebb melléképület s egy pompásan berendezett minta-major is tartozik. 1855-ben Albert herceg egy svájci stíli villát is építtetett a kastély közelében a gyermekei számára, a melyben játékszereiket tartották s a mely ma valóságos muzeuma az ilyes dolgoknak. Albert herceg halála után építtették hozzá a főépülethez az „indiai szobát”, egy teljesen indiai izlésben díszített szárnyat, a hol a királynő mint India császárnője, a kelet fejedelmét szokta fogadni.

Viktória királynő a tél legnagyobb részét Osbornében szöktötte. A Wight sziget, mint Anglia déli partvidéke általában, csaknem délies éghajlatú. Az osbornei park fái egész télen át zöldelnek. Mindig itt töltötte a királynő karácsony estéjét, a mikor összes gyermekei és unokái összegyűlekedtek körülötte, a hagyományos plum-pudding-ra és beef-re. Rengeteg nagy karácsonyfát állítottak föl ez alkalomra a hercegek és hercegnők egykori nursery-jében (gyermekszoba) s nem volt családtag, a kinek számára ne lett volna gazdag ajándék alatta. Csak husvét tájban szokott a királynő távozni Osbornéből, a mikor egészségi okokból a francia vagy olasz Rivierára ment.

Osborne mellett Balmoralban töltötte legtöbb idejét az elhunyt királynő. Balmoral a skót féldélen, Aberdeen grófságban fekszik, melynek vidékeit Byron írta le csodaszépen „Télen órái” című művében. E vidéken van Nagy-Britannia legmagasabb három hegy-csúcsa: a Ben Muich Dhui, Braeriach és Cairntoul. A balmorali kastély a Dee folyó völgyében épült, körülbelül fele uton Aberdeen és Braemar városok között.

Eredetileg Albert herceg gyenge egészségére való tekintettel választották Balmoralt nyaraló helyül; a skót hegyek friss, erősítő levegőjétől sokat vártak az orvosok. 1848 augusztusában utaztak oda először s annyira megszerették, hogy ez maradt állandó nyaraló helyük. Négy évig bérben laktak ott s 1852-ben vette meg a kastélyt Albert herceg 31,500 font sterlingen. A királynő 1878-ban megvette a kastély szomszédságában levő fenyőerdőt is. A kastélyt megvétele után átalakították s azóta is sokszor bővítették.

Az épület roppant kemény gránitból épült; nyugati homlokzatán a skótok védenszentjét, Szent Andrást, a sárkányölő Szent Györgyöt és Szent Hubertet ábrázoló dombormű van. A főbejárat fölött a királyi címer ékeskedik. A kastély 30 méter magas tornya messze vidékre ellátszik.

A régi skót izlés szerint épült kastély belső berendezése is megfelelő külső egyszerűségének. Az egyes szobák nagyon egyszerűen vannak burorozva. Az egyedüli, a melyik pompásabb köztük: a nagy bálterem, mely skót trophaemokkal és roppant nagy értékű kandelaberekkel van ékesítve.

A világtól elvonulva, zavartalanul élt itt a

királynő női és anyai örömeinek. Sétálgatott, rajzolgatott, ifjabb éveiben vadászott is, néha meglátogatta a környékbeli parasztok házeit. Szép nyári estéken gyakran összegyűjtötték a parkban egy sereg skót legényt és leányt, a kikkel fátyalfényél eltánczoltatták nemzeti tánczaikat, sőt a királyi család tagjai is gyakran elvegyültek skót nemzeti viseletben közéjük s velük járták a tánczokat. Viktória királynő nagyon szerette hű skót népét. Nem egyszer lehetett látni a parasztok szegényes viskóiban; megajándékozta a szegényeket, vigasztalta a betegeket, megjelent a halottas házakban, részt vett keresztelőkön s szívesen elfogadott egy pohár wiskyt egy-egy fiáttól a népeknek.

A királynő nem egyszer emlékszik meg emlékirataiban a legnagyobb szeretettel Balmoralról. „Minden évben jobban ragaszkodik a szívem ehhez a paradicsomhoz, — írja egy helyen, — annyival is inkább, mert itt minden az én szeretett Albertem műve, akárcsak Osbornében.” Egy örömdetes és egy nagyon szomorú esemény emléke is fűződik e helyhez: itt kérte meg Frigyes német trónörökös legidősebb leánya, Viktória kezét s itt tudta meg Viktória királynő 1879 június 10-én az ifjú Napoleon Lajos herceg szomorú halálát.

Évenként kétszer tartózkodott itt Viktória, májusban és júniusban néhány hétt s augusztus közepétől november közepéig.

KICSINY KIS FEJFÁK ...

Kicsiny kis fejfák, arasznyi halmok,
Felétek oh, be gyakran sohajtok,
Vérzik a szívem, ha rátok nézek:
Üres a bölcső, üres a fészek ...

Tudja az Isten, mi végből tette,
Hogy azt az édest magához vette.
Kevés volt tán az angyal az égben,
Azért volt ő rá szükségére épen ...

Hiába volt az imádság érte,
Az, a ki adta, vissza is kérte.
Oh, ha már létét ily szűkre szabta,
Kegyelmes Isten, minek is adta!

Maradtunk volna kettesben, végig,
Dicsértük volna neved az égig,
Panaszra, vásra nem nyílna ajkunk,
Ez a nagy bánat nem volna rajtunk ...

Gyerek-kaczajra, gyerek-sírásra,
Nem néznék ilyen búsan egymásra,
Nem látnánk írva egymás szemébe,
Nekünk csak egy volt, annak is vége ...

Kicsiny kis fejfák, arasznyi halmok,
Felétek oh, be gyakran sohajtok,
Vérzik a szívem, ha rátok nézek,
Üres a bölcső, üres a fészek ...

Becsei Sándor.

EMLÉKEZÉS BEM APÓRÓL.

Érdekes apróságot mond el szabadságharcunk e nagy hősről Horváth Janka úrnő, „Régi és új történetek” című, most megjelent könyvében, melyből közöljük a következőket: Kis gyermek voltam, de világosan emlékezem rá, mikor először láttam Bemét; József napja, az ő nevenapja volt épen.

Brassóban laktunk, az osztrákoktól és oroszoktól megszálított, a magyarok ellenséges városban, nem jött oda hirmondó se a magyar vidékről, még testvérbátyámról sem tudtunk semmit. Nevelőanyám sirva olvasta gyakran a német újságokat, s hallottam, mint mondta egy magyar barátjának: „Vége a magyarnak, elveszünk, elpusztultunk mind, mind.”

Aztán egy este, bizalmas, kedvenc nőcselédje jelentette nagynénémnek nagy mosolygva: „Oláh Márton pallér-meiszter van itt, jó híreket hozott a nagyságos asszonynak, szabad-e bejőnie.” Én is örömdettem családunk e hű emberének, ő a néniem mindig híreket hozott, nekem meg tarka kavicsokat. Most nevető arccal lépett a szobába s szölt:

— Kezeit csókolom, nagyságos asszony, Bem bevette Szebent, maholnap itt lesz.

— Ne beszéljen! Hisz most olvastam a német újságban, hogy Puchner úgy megfogta Bemét rablócsapatostúl, mint egy rókát a csapda.

— Hazudhat az a német újság, a mit neki tetszik, én jobban tudom, — erősítette Oláh Márton, — nálam kétszáz kőműves járt, kik Szebenben dolgoztak; ijedőkben a magyaroktól egy szekéren czók-mókostól idáig szaladtak, azt beszélik, Bemnek ördöge kell hogy legyen, mert mikor álmukban se látták a szebenieket, csak ott termett seregestől a város előtt s be is vette azt, hiába volt úgy elsánczolja, mint Komárom vára, belőle a muszkák úgy elszaladtak, meg se álltak Havasalföldig.

Nénem úgy örömdetett, még engem is ellejtett jókor lefektetni, mert a nőcseléddekkal nemzetiszintű zászlókat varratott, hogy reggelre már kész legyen.

Másnap nagy ágyúzást hallottunk, s néném mind azt figyelte, közelebb jön-e az ágyúdörgés, vagy távolodik. Nagy öröme telt benne, hogy erősebben hallatszott, míg este felé egészen megszűnt az ágyúzó.

Harmadnap már kora reggel nagy kavarodás volt az utcán, nagy magasan felrakott tehersekerek, hat-hét ló alig húzta, utazó kocsik, császári katonák, podgyászt cipelve, jajveszékklő emberek, orosz katonák lóháton és gyalog, hosszú köpenyeiket felfogva a sárból, — összevissza siettek a város kapui felé.

Azután nagy csönd lett, alig volt ember az előbb oly népes főutcán, midőn három kocsi fekete díszbe öltözött urakkal haladt kifelé a városból, mindenik kocsin hatalmas fehér zászló lengett, nagynénem rögtön kitette a készen tartott magyar zászlót s a kocsik fehér lobogói meghajlottak az előtt.

S újra élénk lett az utca, most ünneplő ruhás, jókedvű emberek jöttek elé mindenfelől s csak magyar szót lehetett hallani. Ki gondolta volna, hogy annyi magyar van még Brassóban — mondta az emberek — hisz a schwarzgelb uralom alatt, mutatkoznok se lehetett. Épen tizenkét órára harangoztak, midőn a hatalmas éljenkiáltásra mindenki az ablakhoz szaladt nálunk. Egyetlen magyar huszár kivont karddal a kezében vágatva lovagolt végig az utcán, egyenesen a városházáig. Utána jöttek a város követségét hozó kocsik, most még jobban hajtogatták fehér zászlóikat a nemzeti lobogó előtt.

És megkezdődött a magyar hadsereg bevonulása.

Emlékezem, hogy nagynéném többször mondta:

— Lelkem magyarjaim, mily jól vannak öltözve. A német lapok azt hazudták, oly rongyosak, még lábbeljük sincs, s pedig ez egy szép, egyenruhás hadsereg.

Nagy éljenzés jelezte, hogy közeledik a fővezér. Negy lótol vont útkocsiban jött a híres tábornok, kicsiny, összeesett alakját nagy, szürke köpönyeg fődte, kócsagtollas, széles csákója alatt háromszögűnek tetszett beesett arca; elkeskenyedő állat tüskés, szürke szakáll borította. A kis alak még kisebbnek látszott a balján ülő óriás termetű segédtsitz mellett. Zeyk Domokos, egy ólnél magasabb, barna férfiú volt e tiszt, kit pár óra múlva magunknál láttam, s azzal lépett a szobába:

— Néni! A tábornok azt a megjegyzést tette: Brassóban egyetlen házon vannak magyar zászlók, s azok sincsenek jól csinálva, így összetéve olasz zászlók azok.

— Azok is a szabadságról küzdenek; anyám is olasz volt, de holnapra megigazítatom, — mentegetőzött néném, s csodálkozó hangon tévé hozzá:

— Milyen kicsiny öreg úr ez a nagyhírű tábornok.

— Termetre kicsiny, de lélekre óriás, egy félisten; a ki megismeri, mind imádjá őt, elkezdve Petőfín, a nagy költőn, — mondá Zeyk, és beszélt lelkeslenten tovább a hős tábornok csodás bátorságáról, nagy csatáiról, nemes jelleméről.

Már rég ki volt világítva az egész város a győztes tábornok nevenapjának, József napjának ünneplésére és még mind tartott a bevonulás, nem szűnt az éljenrivalgás.

Évek múlva úgy hallottam, hogy Brassóba vonulásakor a magyar sereg a mellékutcákon

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ KIRÁNDULÁSA SKÓTORSZÁGBAN SZOLGÁJÁVAL, BROWN JÁNOSSAL (1863.)

visszament s a főutcán újból bevonult, hogy az ellenséges város remegjen nagy számtól, pedig voltaképen alig volt ott hater ezer ember.

Lehet, hogy úgy történt, mert a hős tábornok nem idegenkedett az apró cseflogásoktól, s az emelte népszerűségét a székely nép előtt, az a ravaszság, melylyel mindig túljárt az ellenség eszén, váratlan megjelenése, a hol szükség volt rá, mindig kész mentőgondolata a veszély között, vakmerő merészsége, mind visszhangra talált, bizalmat keltett az eszes, székely nép lelkében.

A nagy, dicsőséges győzelmeket nem emlegették annyiszor, mint azt, mikor szorult helyzetükből szabadította ki őket Bem apó leleményessége.

Mikor Segesvárnál akart minket megfogni a német — beszélte nekem egy volt honvéd székely — akkor mutatta meg Bem apó, hogy mit tud: Hát az úgy történt, hogy előbb két napig verekedtünk Medgyesnél s a végén tömérdek segítsége érkezett a németnek, mi azzal is megküzdöttünk volna, de az öreg apó visszavonulást parancsolt; tudtuk bizonytalán, valami okosat gondolt, hát visszamentünk egészen Segesvárig, ott a szászok úgy néztek, mintha elnyelni szerettek volna, míg mi meg erősítettük a várost. Vártuk az ellenséget, de csak nem jött, aztán megtudtuk, azok is gondoltak egyet s a nagy országútra tértek, hogy hátunkba kerülve, egészen körülfojjanak. No, most mi lesz, gondoltuk, mikor késő este vetük a parancsot, hogy éjjel után két óraker a kijelölt helyre gyűljön minden zászlóalj indulásra készen.

Még nem is pitymalodott, már neki indultunk a hegyeknek; eleintén csak mendegeltünk, de azután úgy megrekedtek az ágyúk azokon az istentelen meredek szőlőhegyeken, hogy magunknak kellett azokat húzni, taszítani; még a lovak lábát is egyre le kellett takarítanunk, máskülönbön eszma rakódott azokra a ragadós, sárga agyagból. Az öreg mindenütt velünk volt, biztatgatott, nem értettük, miféle nyelven, de tudtuk, ő csak jót mond s jóra visz minket. Mindig kacagnunk kellett, ha rá gondoltunk, most Puchner generális milyen gondoskodással közelget Segesvárhoz, hogy körülzárjon minket s majd megüti a guta, ha meg látja, hogy üres a fészek.

Végre kijutottunk az úttalan hegyek közül, s egy nagy szász faluban jól kinyugodtuk a fáradságot. Másnap estére hajló időben Szeben előtt találtuk magunkat.

Ostromot parancsolt Bem apó. Mi kacagtunk rajta, hogy míg a németek Segesvárt

keresnek minket, addig mi beveszük az ő erős várakat. A városban nagy lehetett az ijedség, mert muszka, német, szász eszeveszetteen rohant a sánczokat védelmezni. Nekünk még biztatás se kellett, ütöttük, vágtuk őket, a hol értük. Bem apó mindenütt ott volt, s a hol ő megjelent, úgy hullott az ellenség, mint a kaszás előtt a fűszál, pedig neki egy kis korbácnál egyéb se volt a kezében.

Máskor elmondotta: Milyen szép csalafintasággal hozott ki az apó Szász-Sebesből, abból a gaz fészekből, hol azelőtt való napokban mind meggyilkolták volt előreküldött sebesültjeinket.

Mikor odaértünk, legelőbb is törvényt tartott Bem apó, s agyonlövötte a négy főgyilkost, a többinek megkegyelmezett. Tudta ő, mit csinál. Jött utánunk Puchner nagy hadsereggel, neki negyvenné is több ágyúja volt, nekünk csak négy, de azért nem féltünk, tudtuk, a mi öreg apóknak majd túljár a német eszén. Puchner békekötvetet küldött, adjuk meg magunkat, úgy se tehetünk mást, — azt kívánta. A békekötvetet tartóztatották a tiszt urak szép szóval, biztatással, azalatt Bem apó elkészített minket az indulásra, s mikor a békekötvet visszaindult az üzenettel, hogy nem adjuk meg magunkat, akkor mi már künt voltunk a városka tulsó kapuján s jó tavajártunkban hallottuk csak a nagy ágyúzást, Puchner sok ágyújával lövette Szász-Sebest, s mire megértették vele a szászok, hogy a magyarok rég elmentek, már halomra volt löve a városnak fele. Örömdetünk neki, hogy Puchner fizetett meg a mi székely testvéreink haláláért.

Nehéz útunk volt az, sok oláhot kellett magunk előtt levágnunk, Puchner serege pedig mindenütt nyomunkban volt, míg összetalálkoztunk a Magyarországról segítségünkre küldött honvédekkel, azután visszafordultunk s Piskinélyt úgy elvertük a németeket, hogy nem felejtí azt el itéletnapig.

Igy mesélt a mi kertészünk is, ki Bem hadseregében szolgálta végig a szabadságharcot, s hogy ősz vezére meghalt, azt nem hitte el soha.

Sok év múlva Bem halála után egy napon a kerthe lépve látom, hogy a kertész meg a lovász fülüket szorosan a földre illesztve, fekszenek, integetve egymásnak.

— Mit csinálnak maguk? — kérdeztem.

A kertész grómtól sugározza sügta: — Hallgatjuk az ágyúzást. Jön Bem apó! Isten uccse, jól hallatszik az ágyúzó!

— Bem apó rég meghalt Aleppóban, — szól-tunk tudakosan.

— Meg-e? Hát eliheti kicsi naaccsága, mit a németek hazudnak? Nem halt ő meg, elment. Azt mondja a czofalvi bellér, a belső országban jártában hallotta egy török paptól, hogy Bem apó elment Ázsiába, megkeresni az ő magyarokat. Messzi van az nagyon, esztendők telnek bele, míg idehozhatja őket. De most itt vannak, hiszen hallom az ágyúzó.

Az ágyúdörgés csakugyan hallható volt, ha a földön hallgatta az ember, mert oda öt-hat mértföld távolságra nagy katonai gyakorlatot tartottak.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ ESKÜVŐJÉRŐL.

Az 1840-iki „Vasárnapi Ujság”-ban megjelent egy-korú leírás után közli: Darnay Kálmán.

Még a kuruczok idejében épült sümegi házunknak várszerű három kis tornya alatt van egy kettős ablaka, ez szolgáltatja a világosságot abba a kis padlásszobába, a hol két évtizeden át állt Kisfaludy Sándor könyvtára. Ez az elrejtett kis zug mentette és őrizte meg teljes épségben e pártalan irodalmi kincset. Innen került le később épült múzeumomba és most pár évvel ezelőtt méltó helyére, a Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtárába. De csak a háromezer kötet könyv vándorolt fel az ország szívébe; a sárgára festett nagy könyvtár-állvány még sokáig ott maradt régi helyén. Ennek a szekrénynek fenék-fiókjában most újabban egy egész kis hírlap-könyvtárt találtam.

Kisfaludy Sándornak politikai és szépirodalmi újságai együtt pihentek ott a szép Szegedy Róza divatlapjaival. Nem érdektelen tudni, minő hírlapokból vett tudomást nagy költőn a világ folyásáról. Két évfolyamot (1842—43.) találtam Szendrey József „Világ” című, a mai napilapokhoz hasonló nagyságu politikai újságából. 1841-ben Stáncsics M. „Literaturai Lapok” című negyedréti újságát járatta. 1839-ben pedig Helmecey „Társalkodója”-t. Élete alkonán, 1843—44-ben a szépirodalmi „Honderű”-t is olvagatta. Szegedy Róza, ki Graczban német nevelést kapott, ritkán olvasott magyarul; őt legjobban érdekelték a divatlapok. Stáncsics „Közlemények” című újságához melékletül adott színes divatképekből tanulta a szép asszony, miképen kell gyűrűbe szedni barna hajának oldalincseit, melyekbe bali alkalommal nagyobb ékesség kedvéért keblére csüngő selyem bókólókat is fcsatolt. E békéből vette első mintáját annak a csuklós és virág-hímzésű fehér selyem belépnök, melyet Skottyék

Landsceer festménye.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ, FÉRJE ÉS ELSŐ GYERMEKŰK, VIKTÓRIA HERCEGNŐ.

házi' bálján annyira megirigyeltek tőle menyecske társai.

E becses ujság-ereklyék között találtam a régi *«Vasárnapi Ujság»* 1840 március 8-án Kolozsváron megjelent számát is, mely sok eredetiséggel számol be Angolország fiatal királyinjének nászünnepélyéről. Bemutatjuk itt a régi *«Vasárnapi Ujság»* egyik cikkét a maga eredeti alakjában.

Még egy-két szó a londoni menyegzőről.

(Levélterjedék.)

— Londonban a tegnapi nap valóságos ünnep nap vala, s a fertelmes idő dacára is a tolongás csaknem oly nagy, mint a koronázás napján, annál inkább, hogy az út, melyen a násznép elmene, rövidebb vala mint akkor. És annyira vágyott a nép (nem az aljassa, és sok igen csinosan öltözött némben) a királyi párt látni, hogy még az eső is, mely a menet előtt egy órával csaknem patakka önté, a tömött sokaságot el nem tudá oszlatni. Szerencsére a násznép mind menete, mind jövevények elszűnt az eső s az esketés ezimóniája alatt, (vajha jó jel legyen a nemes párnak!) megnyílt a fellegburok s a nap egy hű nép összegyűlt ezreire s a festett ablaküvegeken át a királyi kápolnába lövellé sugárait. Az uralkodónét szintűgy mint a herceget, első megjelenésékkor oly örömmel fogadták, a milyent még alig hallánk, s ha lehet még hangosb és szivesebb vala mikor a kápolnából kijövének. Kétség kívül jól esett a népnek az a tudat, hogy a szép kapesot sem nem hideg politika, sem nem csúszó-mászó udvari cselszövény, hanem tiszta szeretet csatolák egybe, és hogy mindazon pillanathban a királyi pompa közepette a nevezetes pár csak mint Albert és Viktória, mint «férfit» és «asszonyi állat» tételének az oltár lábainál és fogadának egymásnak örök szerelmet és hűséget. Azon nap (egészen önkéntesen) minden raktár, bolt, írószoba és gyár zárva maradt s mivel délutánra az idő felderült, a nép alá s fel hullámozott az utcákon. Este sok magános házak, kaszinók és nyilvános épületek kivilágították, még pedig sokan nagyon pompásan és jó izléssel. Most már egész London mozogni látszott, de itt is a legszebb színben jelent meg a nép jelleme. Oly tolongásban, hogy betű szerint az embernek fején lehetett volna járni, midőn gyakran egy tömeg a másikkal, mint két rengeteg folyam nyomult szembe, sehol sem látá az ember durva taszítást vagy épen verést; hanem kiki nézett, a mennyire csak kitelt, a másikkal s kivált némberek és gyermekek iránt a legnagyobb kímélé-

tet mutatának. Én magam is (a levélíró) egy kilenczéves gyermekkel vigyázatlanul igen belé elegyedtem a tolongásba; midőn féltetni kezdém a gyermeket, vállamra tettem s egy mellék utcaútkába ki akaréki térni, erős férfiak a köznépből, bajomat látva mindjárt helyet csináltak nekünk és szépen kimenekedék.

EGYVELEG.

*A legértékesebb drágakövek birtokosai. A new-yorki milliomas és milliárdos hölgyek ékszerjeinek gyémántjainak, értékét négyezermillió koronára becsülik. Mária Antoinette, Eugénia eszáróné és Izabella spanyol királyné legszebb ékszerjei is vétel útján amerikai hölgyek birtokába jutottak. Az amerikai hölgyek után az angol királyi család, a toskánai nagyhercegi család, a Koburgok, a Thurn-Taxis hercegek és Ottó főherceg neje Jozefa száz királyi hercegné van a legtöbb és legértékesebb drágakövek birtokában. Patti Adeline két millió korona értékű ékszerét ajándékba kapta és csak egy orosz hercegnő nyakláncát vette meg egy millió koronán, ki Monte-Karloban egész vagyonát elvesztvén, végül a nyaklánc árát is eljátszotta, mire magát megmérgezte.

*A világ legmagasabb kéménye előbb egy belgiumi ezüstbánya társulat területén volt. Ennek magassága 125 méter. Beszű átmérője 7 1/2 méter,

Ward festménye.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ I. NAPOLEON SIRJÁNÁL (1855).

AZ ANGOL KIRÁLYNŐ ELETEBŐL.

azonkívül még egy 15 méter hosszú villámhárítóval is el volt látva. A Mulden-i (Szászország) vaskohó kéménye azonban mely ez előtt két hónappal készült el, még ennél is nagyobb, nevezetesen 140 méter magas.

*Az öngyilkosok száma úgyszólván napról-napra szaporodik. Így például Belgiumban 50 év lefolyása alatt számuk 72 százalékkal, Poroszországban 411 százalékkal, Ausztria-Magyarországban 238 százalékkal, Svédországban és Dániában 75, illetve 35 százalékkal emelkedett. A szomorú elsőbbség tehát Poroszországot illeti meg.

*A világ legnagyobb zuhataga. Sokáig a világ 15 nagy zuhataga közt a Niagarát tartották elsőnek, melyen 160 láb magasságból percenként 15 millió köbláb víz zuhan a mélységbe, most azonban már tudva van, hogy a yosemitai zuhatag Kaliforniában még hatalmasabb, mert 1500 láb magasságból szakad le és zuhogását tíz mérföldnyi távolságban is tisztán ki lehet venni.

*Az aczélygártásban nagy szerepet visz az író-tollak készítése. Csaknem hihetetlen, hogy több aczél szükséges ezekhez az apró tárgyakhoz, mint a mennyit ágyúk és más fegyverek készítésére felhasználnak, pedig egy tonna aczélból már 10,000 nagy tuccat aczéltollat lehet előállítani.

*Drága óra. A párisi világkiállításon közszemlére volt kitéve de Camondo Izsák grófnak egy gyönyörű, fehér márványból készült órája, melyet a rajta levő alakokról «A három grácia órája»-nak neveztek el, de különben oszlopon álló két-karú edény ábrázol. A gyönyörű óráért egy előkelő régiségkereskedő ötven ezer font sterlinget, azaz 1,200,000 koronát ajánlott; de tulajdonosa nem adta el, mivel halála után a Louvrenak akarja ajándékozni.

*A föld erdősegei. Legtöbb az erdőség Ázsiában és Amerikában; Braziliának magának nagyobb az erdősege, mint Európa fele. A föld összes erdősegei pedig egymás mellé téve, háromszor annyi térséget töltenének be, mint az egész Európa.

*Szibériai szarvasokat telepítettek közelebb egyik németországi erdősegebe. A szarvasok — szám szerint 27, — nem kevesebb, mint 5600 kilométer utat tettek meg vasúton s mind e mellett egészségesen, bár nagyon kimerülve érkeztek meg.

*Rászedett koldusok. A múlt év vége felé a koldusok és nyomorékok száma Firenzében annyira megszorodott, hogy az utcákon és egyéb nyilvános helyeken az idegenek alig mozoghattak miattuk, miért is sokan inkább elkerülték a várost. Végre egy ügyes rendőrszét a követéző módon járt túl a koldusok eszén. Állóhelyre öltözve a Fiesole hegyre vezető uton haladt, miközben néhány koldusnak krajezárokat osztogatott. A vérszemét kapott nyomorékok és koldusok utána iramodtak, midőn egyszer csak egy szemközti jövő társaságszobából néhány fegyveres csendőr szállt ki. Ezek láttára két mankón járó koldus futásnak eredt, a vak látott, a süket hallott, a néma beszélt, s az aszkóros rögtön egészséges lett. Mindnyájan azonban a börtönbe kerültek s azóta a koldusok száma megfogott.

*Kivándorlás. A XIX. század lefolyása alatt Európából mintegy 30 millió ember vándorolt ki más világrészekbe szerencsét próbálni.

*Európa legnagyobb kórháza Moszkvában van, melyben 196 orvos és 900 ápolónő naponta 7000 beteg gyógykezelésével foglalkozik. A kormány által felállított és állami költségen fenntartott kórházban évenként átlag 15 ezer beteg fordul meg.

Boldini festménye.

VERDI.

VERDI.

1813—1901.

Hosszú, kínos küzdelem után a halál legyőzte végre azt a roskatag aggot, kinek nimbusza több mint félszázad óta fényt és ragyogást kölcsönzött az olasz zeneművészet egének. Az olasz zeneirodalom újjáteremtője a régi iskola elhalványuló hagyományaihoz új erőt és új értelmet s a drámai kifejezés és jellemzés eddig ismeretlen elemeit vitte bele. Giuseppe Verdi befejezte földi pályáját, mely ragyogó sikerekkel volt teljes. Halhatatlan lelkeinek örök életét belehelte dallamaiba, melyek az emberi szenvedések és indulatok minden skáláján végig ragadják szíveinket a szerelem tüzeiben megtisztult Traviata halálóhajától Ernáni hősiességéig.

Mint a hogy nagy elődjét, a vidám múzsa szeretetreméltó kegyeltjét Rossinit, a «pesarói hattyú» melléknévvel ruházta fel az utókor kegyelele, úgy vitta ki Verdi is a «roncolei hattyú» címet a párisi hercegségnek arról a szerény kis helységéről, a hol mint organista kezdte meg rendkívülivé vált pályáját. A szegény vendéglős fia, a kiből egy vándormuzsikus gyűjtja először lángra a génusz magasra törő vágyait, a ki gémberező újjakkal, gyalog és dideregve baktat minden vasárnap Bussetóból, szülőhelyéről a szomszéd roncolei templomba, hogy hivatásának eleget tegyen s kit egy karácsony éjjelén majdnem megfagyva találtak egy vízzel telt árokban, melybe véletlenül belebukott, — a lángelme csodás küzdelmeinek főlemelő látványát tárja élénk életében. Igaz, hogy Busseto már maga is a zene kultuszának évszázadokon át megszentelt hajléka volt s a történetírás sem feledkezik meg róla, hogy már V. Károly császárt és III. Pál pápát egy összejövetelük alkalmával a város polgárai zenével fogadták. Ily emlékek hatása alatt írta a kis Verdi már 13 éves korában első nyitányát a bussetói zenekedvelő társaság számára. De mily rögs, mennyi verejtéssel és nélkülözéssel teljes út még a «Nabucco» első sikeréig, melyet először vetette meg szilárdan jövő dicsősége alapjait s mely után fokozatosan emelkedik «Ernani», «A két Foscarei», «Macbeth», «Rigoletto», «Troubadour», «Traviata», «A szicíliai vecsernye», «Alarcos bál», «Don Carlos» egyre megújuló babérai közt, művészi pályája delelőpontjára, melyet «Aida» tüneményes diadala jelez Verdi életében.

Még emlékezzünk rá, hogy «Aida» első előadása a milánói Scalában mily határtalan ovációkra szolgált alkalmul a lelkes közönségnek, mely szeretete tükröződésével melegével ünnepelte a mestert, ki hazájának tekintélyt, dicsőséget szerzett messze túl Olaszország határain. A második felvonás előtt egy művészekből álló küldöttség kereste fel Verdit s gyémántcsillaggal díszített elefántos botot nyújtott

át neki, hasonlót ahhoz, melyet az egyiptomi király hord a darabban. A boton rubintokból volt kirakva az «Aida» név, Verdi pedig babéron, drágakövekben tündökölt. A fejedelmi ajándékot Milano első családjai közt elosztott gyűjtés útján szerezték. A darabnak a nápolyi San Carlo színházban való első előadása után is ismétlődtek a zajos ünnepek. A színház kapujától a Verdi által lakott Crocelle fogadóig ezer és ezer ember állott sorfalat, a mester ablakai alatt a tömeg kíváncsára mintegy varázsütésre hangzott fel újra az «Aida» második felvonásának győzelmi indulója, s a Chiatonone partjait ezer és ezer lámpa fénye vonta bűvös világításba.

Hasonló tüntetésekkel fogadta a milánói közönség kedvelt zeneköltőjének következő művét, az 1887 február 5-én színre került «Otelót» is, melyet a koszorús szerző, mint mindenik operáját, a legnagyobb titokban készített elő, a nélkül hogy legbensőbb barátai is sejtettek volna valamit tervéről. Az első előadás jegyeit hihetetlen áron kapkodták el. Egy támlásszék ára 300 frank volt, egy másodemeleti ülés 200 frank. Az első emelet páholyait 2000 frankkal fizették. Már az első felvonásbeli katonák kara s a párbaj-jelenet után felhangzott a tömeg mámoros kiáltása: «Verdi! Verdi!» s ettől fogva a hatás egyre fokozódott. A nagy világlapok külön tudósítokat küldtek a nevezetes eseményhez s azok közül a «Times» tudósítója, miután meginterjúvolta ugy Verdit, mint a szöveg íróját, Boitót, 800 szavas telegrammban számolt be lapjának. De még túlszárnyalta a «New-York Herald» tudósítója, a ki nem kevesebb, mint 1000 szavas sürgönyt küldött a kábelben.

Nagy kitüntetések is jutottak osztályrészül Verdinek sikereiben gazdag élete alatt. Csak az utóbbi években kapta meg a német császártól a «Pour la mérite» érdemjelet. Már előbb, a Manzoni halálára írt requieme alkalmából kinevezte az olasz szépművészeti miniszter a

becsületrend tisztjévé. 1864-ben a francia szépművészeti akadémia választotta tagjává az elhalt Meyerbeer helyébe 23 szavazattal. Mikor pedig a párisi hercegség Olaszországba bekebelezte s az új királyság népképviselőt először ült össze, ifjú éveinek színhelye, Busseto, nem rohotta le a nagy hazafi iránti halálját jobban, mint azzal, hogy őt küldte követe gyanánt az olasz parlamentbe. Tudták róla, hogy nem csak az osztrák hatalom iránti ellenséges érzelméből nem csinált soha titkot, de annak cenzurájától is sok bosszantást kellett tűrnie s a párisi udvarnál sem jelent meg soha. Megemlékeztek róla, hogy az olasz egység politikai és hazafias eszméje ébrentartására, annak tüntető kitérőseire az ő művei szolgáltattak legfőbb alkalmat és ürügyet. Így «Attila» című operája 1846 március 17-iki előadásánál a velencei Firenze színházban a szavára:

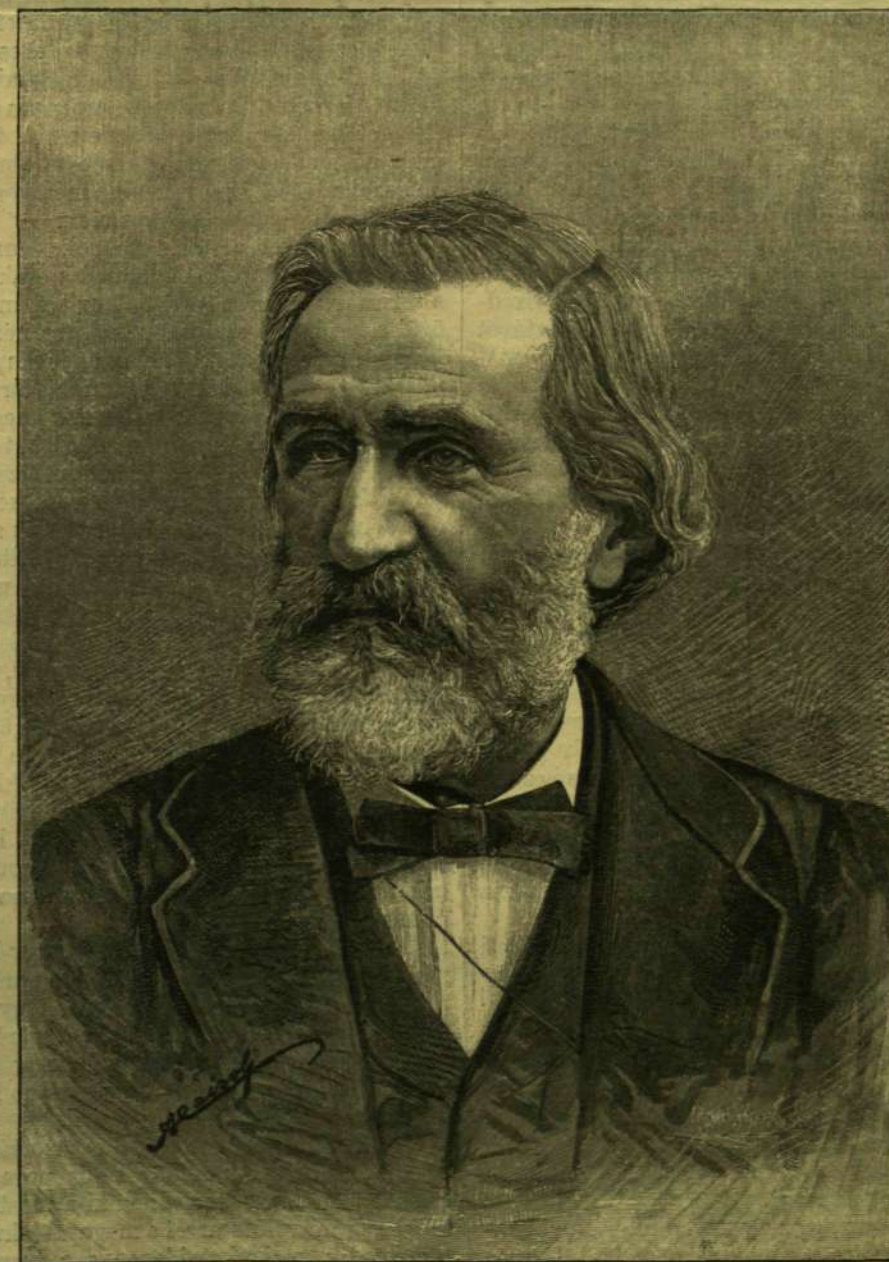
Avrai tu l'universo, resti l'Italia a me!
(Legyen tiéd a világ, enyém csak Olaszország)

az egész közönség, mint egy ember állva fel, a lelkesedéstől tombolva, kalaplengetve kiáltozta:

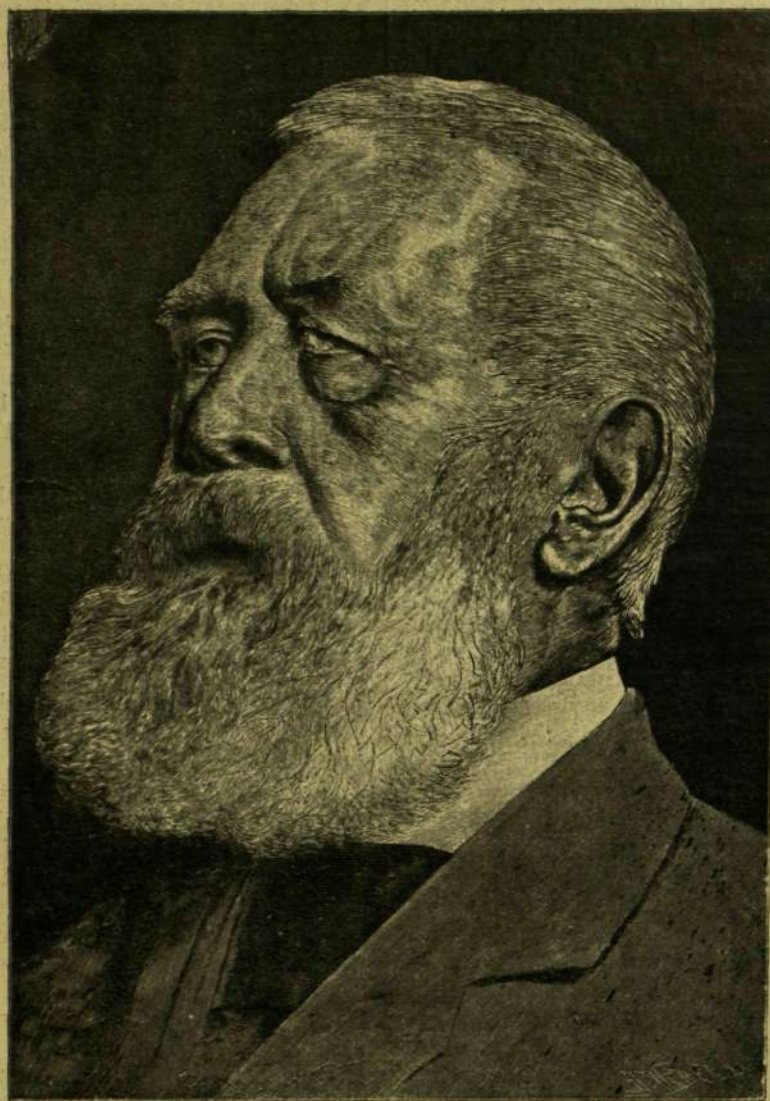
A noi! L'Italia a noi!
(Miénk, a miénk Olaszország.)

Vagy mikor Velencében «Macbeth» előadásán Palma gyűjtő énekére osztrák gránátosoknak kellett közbelépnie.

És újabb bizonyítást nyert a nagy zeneköltő hazafias magatartása akkor is, mikor «Alarcos bál» című operájának, melynek tárgya III. Gusztáv svéd király meggyilkoltatása, első előadását Nápolyban 1858 januárjában egyszerre beniteltotta a cenzura, mivel véletlenül ép akkor érkezett meg Orsini párisi merénylőnek híre. A királyi színház intenciója mindent elkövetett, hogy Verdit zenéjéhez más libretto választására bírja; de hasztalan. Verdi hajthatatlan maradt, még arra sem volt rávehető, hogy II. Ferdinánd nápolyi

1887. évi rajz.

BÖCKLIN ARNOLD.

királytól személyesen kérje a betiltó rendelet fölfüggesztését. Ez a magaviselete rendkívüli népszerűséget szerzett a mesternek, a ki fogadóbeli lakásáról nem távozhatott azóta egy lépésre sem, a nélkül, hogy óriási tömeg ne kísérté volna «Éljen Verdi!» kiáltások közt.

A darab betiltásának visszavonását ugyan nem érthette el, de legalább kivívta azt, hogy a kormány föloldotta őt szerződési kötelezettségei alól s operáját visszaadta. Igaz, hogy Rómában azért mégis kénytelen volt belenyugodni, hogy legalább a darab színterét Svédországból Amerikába tegyék át s III. Gusztávot Warwick gróf bostoni kormányzóval helyettesítsék.

Ez alkalommal sokkal könnyebben sikerült a nagy olasz mesternek Nápolyból szabadulnia, mint 1849-ben, a mikor a fizetési zavarokkal küzdő San Carlo színház intendánsától sem darabjához, sem szerződésileg kikötött 3000 arany honoráriumához nem bírt hozzájutni, mert Ventignano herceg, a királyi színházak intendánsa, támaszkodva egy Nápolyban még ma is fennálló, avult törvényre, mely szerint Nápolyt egy művész sem hagyhatja el útlevélnek az intendáns általi láttamozása nélkül, — aláírása megtagadásával akarta kényszeríteni Verdit partitúrjára hátrahagyására. Ez összetűzésnek vége meglehetősen botrányt okozó czívdás lett Verdi és a herceg közt, Verdinek a Hotel Russieban levő szállásán, de a győztes mégis Verdi maradt, azzal a fenyegetőzéssel, hogy különben a kikötő előtt horgonyzó francia fregatt oltalmát veszi igénybe.

Tántorithatlan olasz hazafiasságán és nemzeti jövője iránt aggódo gondjain kívül a tulajdonképeni politika soha sem volt Verdinek működési köre. Nem is volt sokáig részt a törvényhozás munkásságában, mindinkább visszavonult s két-három év múlva végkép benyújtotta lemondását. Viktor Emanuel azzal kárpótolta, hogy 1875-ben szenátorrá nevezte ki. De Verdi csak épen, hogy az esküt tette le, az üléseken azonban alig vett részt.

Ettől fogva az agg zeneszerző teljesen visszavonult életet élt s a telet kivéve, melyet Genuában a 33 év előtti megvásárolt Palazzo Doriban töltött, legtöbbit sant-ogotai birtokán szere-

tett tartózkodni, melyet Ghislanzoni, az «Aida» szövegének egyik szerzője «Reminiscenze artistiche» című emlékezeiben érdekesen ír le. «A Sant'-Agata villa» — írja — valami két mérföldre fekszik Bussetótól, csaknem teljesen elszigetelve, sük lapály közepette. A templom, mely a szent nevet viseli, s két-három parasztház szolgál csak környezetül a mester gazdagon berendezett elegáns lakóházának.

«A természet e tájt nem sok vonzó erővel ruházta fel. A lapály egyhangú s csak azokkal a természeti kincsekkel van borítva, melyeknek örül a gazda, de melyek a költőre nézve semmit sem jelentenek. Hosszú jegenye-sétány közepette, melynek hosszában kiszáradt árok vonul végig, a tekintet egyszerre meglepetten és csaknem fájdalommal meghatva téved egy ajtó két oldalán álló két szomorúfüzre. A két óriási fa, melyek másutt talán nem keltenének oly élénk hatást, itt oly idegenül hat a lélekre. Az az ember, a ki ezeket a fákat ültette, jellemre és életmódra nézve egészen más kell, hogy legyen, mint annak a tágas síkságnak a népe, melyen átutaztunk. E ház lakója rendkívüli egyéniség, művész, költő, böles, vagy tán embergüüllő kell hogy legyen. Hogy az ajtóhoz juthassunk, egy hídon kell átkelnünk, mely egyetlen összeköttetésül szolgál a művész lakása és a külvilág közt. Ha azok, kik a ház lakóját ismerik, az esti alkonyat idejében közelnek a házhöz, úgy teszik, mint ha a fák szomorúan alácsüngő ágai közül «Troubadour» haláláda vagy a haldokló Violetának utolsó panasza hangzanék felé.

«Ha e házat egy genius lakja, úgy könnyen megérthetjük, hogy az a fájdalom, az erős, hatalmas szenvedélyek geniusza kell hogy legyen. Az ország felől a házat a fák sűrű lombja védi a kíváncsi tekintetek elől, míg a másik oldalon a nyágasabb és barátságosabb kert egy kis mesterséges tó partjáig terjed.

«A tavon túl, hosszú, végtelen fasortól keresztül s itt-ott barátságos kis parasztkunyhókkal váltakozva, terjednek ki a mester birtokai. Ezek művelése arról a magasabb kulturáról tanuskodik, melyeket idegen s a természetből kevésbé megáldott országokban alkalmaznak. Verdi éles megfigyelő tehetsége az angol és

francia mezőgazdaság minden vívmányát értékesítette a vidék javára. Míg a szomorúfüzre, a sűrű fák, a sötét kioszkok s a hullámzó tó a művész szenvedélyes természetét tükrözik vissza, addig a gazdag földek kulturájában az egészséges emberi értelem rendszeretete látszik nyilvánulni, a melyet Verdi pezsgő fantáziával s élénk, ingerlékeny vérmérséklettel párosít.»

«A mester rendszeren hálószobájában komponált, egy a földszinten fekvő tágas, világos, szellős és művészi fényűzéssel berendezett helyiségben. Az ablakok és üvegajtók a kertbe nyílnak, a szobában remek zongora, könyvtár és egy óriási, különös formájú bútorok van, mely a tért két részre osztja s szemeknél elé pompás gyűjteményt tár szobrokból, vázákban és művészi csecesbecekből. A zongora fölött az öreg Berezzi, Verdi tiszteletreméltó barátja és protektora olajfestésű képe függ, a kit a mester bálványozó tisztelettel vesz körül. Az éj csöndjében a szobából megkapó harmoniák hangzanak, melyek a teremtő lélekből erednek. Itt készült «Don Carlos», s ez a hatalmas mű, mely a francia opera mesterműveivel versenyez, hat hónap alatt készült el.»

Azután így jellemzi tovább Verdi akkori életmódját kedvelt villájában: «A Sant'-Agata villa a mester legkedvesebb tartózkodási helye. Bámúlato testi és szellemi tevékenységének itt szabadabb tér kínálkozik, mint másutt. Reggel öt órakor bejárja a park sétányait, megtekinti a szántóföldeket és majorokat, s vízi kirándulással szórakozik a tavon, a melynek kis dereglyéjét, mint ügyes kormányos, maga irányozza és hajtja. Egy pillanatig sines tetlenül. Hogy a zenétől kipihenje magát, a költészethez folyamodik s hogy mindkettő erős benyomását enyhítse, a történelemhez és filozófiához menekül. Nincs az emberi tudásnak oly köre, melybe nyugtalan, ismeretszomjas lelke hévvel bele nem mélyedt volna.»

Íme így nyilatkozik a nagy mesterről leg-hűbb munkatársainak egyike, kinek alkalma nyílt betekinteni teremtő elméje kohójába. S a meghatározó részvét nyilvánulása, mely nemcsak hazájában, de szerte a művelt világon mindenütt felfakadt az agg maestro halála hírére, legméltóbb visszhangja a pályatárs ihletett magasztalásának, melylyel a még élő Verdi halántékait övezte. V.

BÖCKLIN ARCZKEPE ELŐTT.

Ki a haboknak titkát kitalálta,
Mehalt a zúgó tengerek barátja,
Ki annyi fényt látott és szép világban,
Alant nyugszik sötétül, síri árnyban.

Ez agya tegnap satyrok esatáztak,
Sikló nympáakra faunok vadásztak,
S a küzdés, mely ott benn folyt hetven éve,
Megszűnt ma már, örökre véget érve.

Lelkével szállnak lelkének lakói,
Olympos isteni, hegyek manói,
Sergők suhanva tün az éji ködben,
Az égi had hónapja visszaröppen.

Hatvany Lajos.

BÖCKLIN ARNOLD.

1827—1901.

Böcklinben, a ki január 16-ikán halt meg a Firenze melletti Fiesolében, a német festészet jelenkori egyik legnagyobb művelőjét veszítette el, egyikét azoknak a mestereknek, a kiknek művei magasán fölilemelkednek a mindennapiság színvonalán s rajta hagyják nyomukat a művészet fejlődésén. Egy egész új világot teremtett festményein, melyben buja színpompájú erdők alján, bájos völgyekben, a tenger hullámain kentaurok viaskodnak, szatírok játszanak, nymphek, nereidák és tritonok ringatóznak tajtékzó habokon. A régi görög mythologia csodálatos alakjait elevenítette meg legszivebben, de egészen új és eredeti formában, a nagy természeti erők kifejezőivé téve meg őket.

Alapjában véve tájképfestő volt Böcklin, s képeinek figurális része is a tájkép szolgálatában áll. Fantasztikus alakjai a természet életének kifejezői. Ilyen legismertebb műveinek egyike: a *Hullámok játéka*, mely híven és

Gróf Breda őrnagy. Gróf Rex bécsi szász követ. Koburg Lipót herceg. Nemeskéri Kiss Pál, államtitkár.

Gróf Szapáry Péter. Koburg Fülöp herceg. Gróf Wurmband Hugó altábornagy. Gróf Szapáry István.

KOBURG FÜLÖP HERCEG VACSI VADÁSZTÁRSASÁGA. — Stem és Alt fénykép.

és pártfogója, Schack gróf oldalán. Nemsokára azonban Böcklin Firenzébe költözött, a hol tizenegy évet töltött, majd 1885-ben Zürichbe, a hol 1892-ig maradt. 1892-ben ismét visszatért Firenzébe. A Mediciek városának közelében, Fiesolében töltötte élete utolsó éveit, elvonultan, munkájának élve. E korbeli művei mutatják legteljesebb mértékben egyénisége szabad röptét, rendkívüli nagyságot; ez időben festette azokat a műveit, melyek legragyogóbban hirdetik nevét a művészetek történetében.

Böcklin több ízben megjelent műveivel a budapesti múkiállításokon is; a «Hullámok játéka» című műve itt a nagy állami aranyérmert nyerte el. A Nemzeti Múzeum képtárában is van tőle egy kisebb kép, mely vadászatról hazatérő nőt ábrázol.

KÉPEK VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ ÉLETEBŐL.

Mai számunkban ismét több képet közlünk részint Viktória királynőre, részint az új angol királyra, VII. Edvárdra vonatkozólag.

Az egyik kép az elhunyt királynő legholdogabb napjainak emléke, abból az időből, a mikor még élt Albert herceg, a *Prince-Consort*. Böcklinnek a *Balmoral kastélyban* látjuk a java ifjúságában levő hitvespárt. A herceg vadászatról érkezett haza, erre mutat öltözete s még inkább az előtte heverő különféle vadászszakmány. A madarakkal játszó kis gyermek és a játszódó két kutya egészíti ki a családias jellegű képet.

Viktória királynő 1855 augusztusában meglátogatta Párisban III. Napoleon francia császárt, a ki ugyanazon év tavaszán volt náluk nejevel együtt. Párisban időzése alatt megtekintette I. *Napoleon sírját* az invalidusok palotájában. Ez alkalomra gyertyavilággal vették körül a nagy császár sarkophagát s melléje bársony vánkossra tették kardját és történelmi jelentőségű kalapját. Viktória királynő így ir naplójában e látogatásról: «Ott voltam III. Napoleon karján Angolország legnagyobb ellen-ségének koporsójánál, én, unokája annak a királynak, a ki őt annyira gyűlölte s oly keményen küzdött ellene. Ma az ő unokaöccse, a ki az ő nevet viseli, legjobb és legkedvesebb szövetségese s a kápolna orgonája a «*God save the Queen*»-i játszása»...

A harmadik kép Viktória királynőt egy *skótzsági kiránduláson* ábrázolja. Egyszerű ruhában, kis, mokány skót hegyi lovon járt a sziklás utakon, rábiza életét kedves és hű szolgájára, John Brownra, a ki skót nemzeti viseletben, kerek, gombos siphával fején, rövid kabátban, szoknyaszerű furcsa, térdén felül erő nadrágban, élül a derekáról lelógó lószőrös tarisznyával

s kezében szöges végű bottal lépdelt előtte s zablájánál fogva vezette a lovat. A derek öreg Brown nagyon kedvelte s halála után is megsíratva a királynő; emlékirataiban ritka melegséggel emlékszik meg róla s egyik könyvét az ő emlékezetének ajánlotta. Nyugodtan rábízhatta életét, a lo nem lehetett félre, ha Brown vezette. Egy alkalommal, épen ilyen kirándulás alkalmával Brown megmentette *ürnöje* életét, mikor egy kődarab kisiklott a ló lábai alól s a királynő menthetetlenül a meredek mélységbe zuhan, ha Brown föl nem fogja erős karjaival.

VII. EDVÁRD KIRÁLY DOLGOZÓ-SZOBÁJA.

Általában azt szokták hinni, még az angolok is sokan, hogy a *walesi hercegeknek* nincs semmi dolga. Az alkotmány nem jelöl ki neki semmi nemű hatáskört, az igaz, de azért akad neki elfoglaltsága elég. A most trónra lépő VII. *Edvárd* is nagy tevékenységet fejtett ki, ha nem is a politikai, de a társadalmi téren. A nagy irodalmi, művészeti, ipari, kereskedelmi társulatok ülésein gyakran megjelent, ünnepélyeknek fényt kölcsönözött s a hol kellett, beszédeket mondott. Ha valami nagyobb jótékonyági intézményt létesítettek az ország bármely helyén, különösen anyja uralkodásának második részében, neki kellett képviselnie az udvart, beszédeket mondani alkö-lételeknél, megnyitási ünnepélyeken, stb. S mindez ő nagyon lelkiismeretesen végezte, alaposan tájékozódott előzetesen a dolgokról, úgy hogy akár Londonban volt, a *Marlborough-house*-ban, akár a *sandringhami* kastélyban, ideje nagy részét dolgozó szobájában töltötte, a mely e szerint nem volt pusztán fényűzésre berendezve, hanem valóságos, kitartó munka folyt benne. A reprezentálás egy fejedelmi személynek sok fáradságot ad. A walesi herceg sokat olvasott, gondolkodott, sokszor maga tette meg a kezdeményező lépést valamely intézmény föllállítására s ezzel szerezte meg azt a népszerűséget, melylyel alakját az angol nép körülvette.

KOBURG HERCEG VACSI VADÁSZTÁRSASÁGA.

Nagy vadászatok mennek végbe évenként a Koburg herceg pusztá-vacsi birtokán s ez alkalommal maga a hercegi tulajdonos is hosszabb ideig tartózkodik a nagy terjedelmű, pompás vadállományával bővelkedő pusztán. A vadászatok 7—8 hétig tartanak. Októberben dämvadra cserkésznek, s az idén 180 darab «került terítke»; decemberben hajtóvadászatok folynak, mely alkalommal dämvad, nyúl, róka, fácán, fajtyúk, stb. bőven kerül puska-

Nagy Kálmán: Itató.

csőre. Az idén egy hétig tartott a hajtvadászat s ezalatt harmadfélszer nyulat, 35 dämvadat, hat róka, 750 fácánt s egyéb apró vadat löttek.

A vadászatok befejezte előtt fényképi főlvetelt készítettek az előkelő vadászárságról, mely az alkalommal a kastély ebédlőre nyíló bejáratánál helyezkedett el.

A képen látható, s névszerint megjelölt urakon kívül részt vettek még a hajtvadászaton: *Ludvigh Gyula*, a magyar államvasutak elnökgazdátja és *Muzsik* pestmegyei nagybirtokos is.

A MILLACHER-KÚT PÁLYATERVEI.

A pár évvel ezelőtt elhunyt *Millacher Lajos* budai gyógyszerész és szikvizgyáros végrendeletileg 44,000 koronát hagyott a fővárosnak azon czélból, hogy ez összegből a Korvin-téren egy dísz-kutat emeljenek. Dr. Rónay Károly budai kir. közigyőző, mint végrendeleti végrehajtó, ennek folytán pályázatot hirdetett egy ilyen díszkútra. A pályázati határidő január 18-án járt le, mely napon 21 pályaterv érkezett be a városi Igazgatóságba. A bíráló-bizottság, melynek tagjai Bezeredy Gyula és Strobl Alajos szobrászművészek, Steindl Imre és Hausmann Sándor építészek, valamint dr. Rónay Károly kir. közigyőző voltak, az első 500 frtos díjat *Nagy Kálmán* «Itató» című művének, a második 300 frtos díjat *Donáth Gyula* «Incselkedés» című tervezetének ítélte, melynek építészeti részleteit Kármán és Ullmann műépítészek tervezték.

Nagy Kálmán műve szép, művészi és minden izében magyaros, melyből a magyar pusztavázaszerű költészet árada felénk. Igen sikerült a *Donáth Gyula* pályaterve is. S méltán sorakozik e két elsőhöz *Dankó József* dícsérettel kitüntetett tervezete, mely a farkasokkal küzdő *Toldi*-t mutatja be művésziessé mintázott csoportozatban.

Ezekon kívül is van még néhány sikerült munka a pályázatok között. Ilyenek a *Nagy Kálmán* másik pályaműve, a «Visszhang»; és *Markup Béla* «Öntözés»-e. Jó hatású és ötletű *Telcs Ede* és *Arkay Aladár* pályaműve, mely a garabonciás diákok ábrázolja, és végül *Kallós-Lechner* tervezete, mely János vitéz mutatja be, a mint leöli a hétfejű sárkányt; a kút medenczéje pedig a magyaros kancsó formáját mutatja, melybe a nagy-szentmiklósi aranyelet csészéit és áldozati edényeit díszítő ismert bölényfejek öntják a vizet.

A pályaművek a Képzőművészeti Társulat csarnokában vannak kiállítva és a közönség által is megtekinthetők. T. K. E.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Makai Emil. Poétasors. Budapest. Makai a spanyol zsidó költők fordításával tűnt föl, s azóta furgeszemével meglehetősen ismertté tette nevét az

irodalomban. Különösen rímelési ügyességével tűnik ki, csak úgy játszik a jobbnál-jobb rímekkel, ime egy kis ízelítő:

«Megvallom, én se leszek az az ipsze,
Ki azt hirdetni nyíltan is merem;
Ma, a mikor művészes esetje, gipsze,
Ironsja, tolla is ílyet terem.

A könnyű verselés azonban sokszor csábítja a költőt felületességre, a minek ügyes pengését valódi költői érzéknek veszi, s gyakran nem veszi észre a belső ürességet, vagy a költői nyelv fogyatkozásait. Ez Makai Emillel is megtörténik, a rímekre vigyáz, de a nyelvre és kifejezésekre nem fordít elég gondot. Költőnk nagyon ügyesen gúnyolja egyik versében a szezesszót, de a ragálytól ő maga sem ment. (pl. «Párbeszéd az utcán»). Néha azonban kicsillag verseiből a valódi hivatottság, az igazi poétai lélek, pl. «A nagy Galeotto» című versében, a mint leírja, hogy a pletyka, az a rosszú lábú pók, mint szívi körülöttünk finom fonalát:

«A háló egyre szűkebb körbe von
S ha szálait zavartalan hagyod:
A legutolsó már, mely összefon,
Egy karikagyűrűnél nem nagyobb.

Sikerült versei az «Esküvő», «Szeret», stb. címűek. Ellenben a két drámai költemény egyáltalán

Donáth Gyula: Kíváncsiság.

A KORVIN-TÉRI SZÖKÖKÚT PÁLYATERVEI.

nem sikerült. Mutatványul álljon itt a kötetből a következő költemény:

Szeret!

Juliusi rózsák az utcaszögellőn,
Ma ti lengtek a légbe, ti úsztok a szellőn
A máskor oly unott utca felett.
Ma kigyullad a szív, a melyen elégték
Juliusi rózsák, ki mondta meg néktek,
Hogy engem a legszebb lányka szeret?
A legszebb lányka szeret!

A hány palota, derűs, ragyogó mind,
Tárt kapujával hívogatón int.
Mely máskor elébem tiltva meredt:
Ereszén ma egy feoske talál menedéket —
Mondjé te nagy város, ki mondta meg néktek,
Hogy engem a legszebb lányka szeret?
A legszebb lányka szeret!

Mátyás-album. A kolozsvári Mátyás-szobor bizottságának irodalmi osztálya «Mátyás király» ezmen emlékkönyvet ad ki tiz önálló képmelléklettel, két mappával és mintegy ötven képpel. A harminczöt ívre terjedő két kötetes mű *Jókai Mór* alkalmi költeményén kívül önálló történelmi tanulmányokból fog állani. Munkatársai közt ott találjuk *Berzeviczy Albert*, *Zsilinszky Mihály* államtitkár, *Károlyi Árpád*, *Fraknói Vilmos*, *Csánky Dezső*, *Hegedűs István*, *Jancsó Benedek*, *Márki Sándor dr.*, *Lánczy Gyula*, *Heinrich Gusztáv*, *Pasteiner Gyula*, *Rónai Horváth Jenő*, *Szadeczky Lajos*, *Széchy Károly*, *Moldován Gergely*, *Szilády Áron*, *Schönherr Gyula*, *Békési Remig*, *Ferencai Zoltán* és *Papp József* nevét. A bizottság kiadta a nagy király népies életrajzát is s ezt a füzetet ezerszámra osztja ki a nép között.

A norvég és svéd államkapcsolat története, kezdetétől napjainkig. Irta *Szász Zsombor*. A 404 lapot elfoglaló könyv Kolozsvárt Ajkai K. Albert könyvnyomdájában jelent meg s ára nyolcz korona. Norvég- és Svédország közjogi kapcsolata minket magyarokat közelről érdekel, mert a két ország szintén egy uralkodó alatt, de külön állami szervezetben él, mint Magyarország és Ausztria. Ez a közjogi viszony tehát tanulságaival, eredményeivel közbömbös nem lehet ránk, valamint Norvégia folytonos küzdelme, hogy jogait a hatalmasabb Svédország ellen megvédi és szüksége szerint bővítsé. *Szász Zsombor* részletesen megismertette a két ország állami szervezetének történetét, alakulásával, következményeivel, s észrevételekkel, bírálatlalt kísér a intézményeket, a küzdelmeket, a felfogásokat. Élénk megfigyeléssel alapuló történet ez a Skandináv-félszigetnek, s elmékedést támasztók véleményei. Történelmi anyaga egy virágzó, a művelődésben emelkedett polczon levő államnak

megismeréséhez, egész kulturájához, országos szervezéséhez, a két nemzet felfogásához, törekvéséhez elvezető becses anyag, s elrendezésében, feldolgozásában, a szerző gondolkodásának irányában képzett gondolkodó elmét tanúsít. Az ismereteket bővítő, komoly munkálkodás kedvelői sok megjegyezni és megbecsülni valót találunk *Szász Zsombor* munkájában.

Régi és új történetek. Irta *Nagyvárad Horváth Janka*. Huszonkét rajzot, visszaemlékezést tartalmaz a csinos külsejű kötet, legnagyobb részt a magyar életből. Találunk köztük általánosabb érdekű adatokat is, nevezetesen a szabadságharc idejéből. A szerzőnő vonzóan ír s mindentűt érezhető, mily szeretettel dolgozta fel tárgyait; némely darabja közvetlenségével is megragadja figyelmünket. A kötetet, melynek ára három korona, a Franklin-Társulat nyomdája nyomtatta.

A magyar hazafi és néprajzi jellemképek. Irta *Hanusz István*. Több jól megírt természet- és néprajzi művével tette már nevét ismeretessé a szerző a magyar olvasó közönség előtt s jelen új könyve is ép oly kellemes, mint tanulságos olvasmányt nyújt. Érdekes leírás közöl egyebek közt hazánk természeti nevezetességeiről, különösségeiről, kimerítő tanulmány a Dunáról, Tiszáról, a honi vizekről stb. Kiterjeszkedik a magyarországi népmozgalmakra is, miközben megdöbbentő adatokat nyújt az oláhás terjeszkedéséről, végül pedig a nemzeti ipar földrajzi eloszlásáról ad világos képet. A 326 oldalra terjedő kötet Kecskeméti a Gallia-féle könyvkereskedés kiadásában jelent meg.

A Pesti Napló régi politikai napilap szerkesztéséről dr. Neményi Ambrus képviselő februártól visszalépett, s a szerkesztést ifj. *Ábrányi Kornél* országgyűlési képviselő vette át, ki már volt szerkesztője a «Pesti Napló»-nak.

A vidéki hírlapirodalom köréből. A «*Debreczeni Ellenőr*» napilap, mely 27 évig állt fenn, január elsejétől megszűnt. — A *marosvásárhelyi* «Székely Lapok» szerkesztését dr. *Szász Károly* volt országgyűlési képviselő és *Hofbauer* Aurél városi tanácsos vették át, kik a lapot fokozottabb élénkséggel, de az eddigi szabadelvű irányban szerkesztik, főtekintettel a székielődő közművelődés, közgazdasági, ipari érdekeire.

Vasuti Szaknapstár az 1901. évre. Szerkesztői *Ocskói Ocsay Gusztáv* m. kir. államvasuti főellenőr. A napstár ez idén jóval meg bővítve a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg, csinos kiállításban. Nemesac a vasutasoknak alkalmas kézikönyv, hanem a közönség is használna forgathatja, különösen azok, a kik a vasutakkal és ezek személyzetével összeköttetésben vannak. Számos szakcikkek kívül közli a zónarendszerű személydíjszabást a m. kir. államvasutakon, az utánizetések kiszámításának táblázatát; a menetdíj-kezelvények táblázatát; betűsoros jegyzékét a m. kir. államvasutak állomásainak, műhelyeinek, forgalmi főnökségeinek, stb. 45,000 névvel. A napstár *Ludvigh Gyula* elnökgazdátja és *Schober Albert* igazgató, elnökhelyettes arczképével van díszítve. Bolti ára négy korona. Kapható minden könyvkereskedésben.

Magyar Színház. «A postásfiú» című angol operette jól bevált a Magyar Színház játérendjének. Folytonosan telt ház előtt adják a tarka furcaságot, melyet a kellemes zene behézeleg a közönségnek. Az összefüggés nélküli szöveg és a vidám ötletek *Tauner* és *Murray* műve, fordította *Salgó Ernő*. A zenét is ketten írták: *Caryll* és *Monckton*, sok melódiall, vidámsággal, fulbemaszó apróságokkal. Elmaradhatatlan a tánc, az angol operettek kiegészítő része. A fővárosi közönség az angol operetteket megszerette, s nyugodtabban is élvezi a merészen tűzött hőbortos szöveget, mint a francia operetteknek még merészebb sikamlóságát. A darabot a londoni *Gaiety*-színház egyik rendezője tanította be.

«A postásfiú» története az, hogy *Pyke* bankár Londonból *Tommy* nevű subanczra két váltót bíz rá, hogy vigye el messze a Keletrre, El-Barrába, az angol kormányzóknak. A lakkórá kőtük a fiúnak, hogy semmi akadálytól vissza ne riadjon. Csakhogy időközben úgy fordúl a dolog, hogy a váltókat nem szabad megkapni a kormányzóknak. *Tommyt* a postásfiút tehát utól akarják érni, s utána indúlnak különféle és mulatságos személyek, de *Tommy* rendkívül kötelességtudó, s hol matrónának, hol tánczó dervisnek, sőt Egyiptomban mumiának is felöltözik és végre is átadja a váltókat. A zavaros, de sehol sem unalmas szöveg a hozzá járuló zenével és tisztességes előadással megtette a hatást. A füzerepet, a postásfiút *Sziklai Kornél* füzesség- és jókedvvel játsza. Mellette a színház személyzetének legjobb tagjai szerepelnek: *Szoyer Ilonka*, *Róza Lili*, *Ráthonyi Akos*, *Margó Zelma*, *Boross Endre*, *Füredi Béla*, *Gireth Károly*, stb. Kitapsolták az angol rendezőt, *Cromptont* is, egy kis öreg urat.

Kiállítás a Műcsarnokban. Január 31-ikén kiállítás nyílt meg a Műcsarnokban. *Hoffmann József* bécsi festő és tanárnak világi körül tett utazásából készített vázlataiból. Három termet foglal el vagy 500 kisebb-nagyobb olajfestés Egyiptomból, Indiából, a tengerekről: épületek, tájak, városok, népeleti csoportok, továbbá a hajók és tenger életéből vett jelenetek és hangulatok.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia január 28-ikán összes ülést tartott *Thán* Károly elnöksége mellett. Az ülés első tárgya *Óvay* Lipót emlékbeszéde volt, melyet a tavaly elhunyt *Capasso* Bertalan kultág fölött mondott. *Capasso* 1815-ben született, az Akadémia tiz évvel ezelőtt választotta tagjává, mint a nápolyi Akadémia elnökét és az állami levéltárak főintendánsát. Meghalt 1900. márczius 14-én.

Szily Kálmán főtitkár tett ezután jelentést a folyó ügyekről, először is az Akadémia halottjairól, *Imre* Sándor rendes és *Hermite* Károly francia matematika kultágról emlékeztet meg. A berlini Akadémia azt indítványozza, hogy a szövetséges akadémiaik tegyenek javaslatot kormányaiknál a kéziratok nemzetközi kikölcsönzésének megkönnyítése érdekében. A *Wodianer-alapítvány* ügyében, mely az idétől kezdve évenként két-két kiváló tanított jutalmaz 1000—1000 koronával, megalakult a bizottság, melynek elnöke, *Lakits Vendel* fog jelentést tenni az Akadémiának. Az *Oltványi-jutalomra* pályamű nem érkezett, miért is a történelmi bizottság új pályatértelek kitűzését határozta el. A *Fáy-jutalom*ban kitűzött politikai számtan megírására az Akadémia a III. osztály ajánlata alapján *Bogyó* Sámuel, *Bein* Károlyt és *Havas* Miksát bízták meg. *Hertelendy* Ferenc képviselő az Akadémiának ajánlkozta *Széchenyi* István 11 érb levélét, melyeket 1845—46-ban nagyatyjának, *Hertelendy* Károlynak a Balaton-gőzhajózás létesítése érdekében írt.

A Kisfaludy-Társaság január 30-iki ülése, melyen *Beothy* Zoltán elnökelt, az évi nagygyűlés előtti utolsó felolvasó ülés volt. A megüresedett tagsági helyek betöltésére is megtekinték az ajánlásokat. *Ábrányi* Emil *Pekár* Gyulát és *Szana* Tamást, *Hegedűs* István *Haraszti* Gyulát ajánlotta. *Szanát* ajánlotta még *Bartók* Lajos és *Somló* Sándor is. Külső tagnak *Berzeviczy* Albert *Műnz* Eugén francia esztétikust, *Radó* Antal *Löv* Vilmos amerikai íróat ajánlotta, ki évtizedek óta ismerteti és fordítja angolra a magyar irodalmat. Megállapították a február 10-iki *ünnepélyes közgyűlés* sorrendjét is a következőkben: Elnöki megnyitó, *Beothy* Zoltóttól. Titkári jelentés, *Vargha* Gyulától. *Herczeg* Ferenc elbeszélést olvas föl, gróf *Zichy* Géza «Az anya álma» című költeményét, *Várady* Antal «Mindörökké» című legendáját, *Radó* Antal «A nemzeti eszme *Dante*ben» ezmen értekezik. *Rákosi* Viktor pedig «Horák úr» című humoreszkjét olvassa föl.

Ezek zárt ülésben történtek, melyet megelőzőt a felolvasó ülés. *Vargha* Gyula titkár bejelentette *Imre* Sándor halálát és hogy a társaság képviselte magát gr. *Zichy* Géza jubileumán. A felolvasások sorát *Jakab* Odón nyitotta meg «Anyának» című elgájával. Következett *Berczik* Árpád, ki a Nemzeti Színház számára írt «Kuruczok *Párisban*» vígjátékából a második felvonást mutatta be. A darab 1705-ben játszák, mikor *II. Rákóczi* Ferenc küldöttsége élén vetési báró *Kökényesi* Lászlóval meg akarta nyerni *XIV. Lajos* szövetségét. Szándékuk, igyekvésük már-már megtörtik a francia külügyminiszter ellenállásán, a mikor segítségükre jön, holmi szív-ügyek révén — egy ép oly kedves, mint befolyásos *marquise*. A felvonás kedves és derült jelenetekben bővelkedik. *Bercziket* zajosan megéljenezte a közönség. Végül *Hegedűs* István olvasta föl «*Carmen Saeculare*» című költeményét, *Radó* Antal pedig egy részletet *Kálmán* Károly «Énekek éneke» című fordításából. Mindenik felolvasást tetszéssel fogadták a hallgatók.

Két kaszinó közgyűlése. Január 27-ikén tartotta közgyűlését az ország két előkelő nagy társas köre, a Nemzeti Kaszinó és az Országos Kaszinó.

A Nemzeti Kaszinónak ez már 74-ik közgyűlése volt, s gr. *Scapéry* Gyula tárnokmester elnökségével ment végbe. Az évi jelentés szerint a Kaszinónak az elmúlt évben 2 tiszteleti, 699 rendes és 5 rendkívüli, összesen 706 tagja volt, évközben elhunyt 19 tag, felvettek 23 tagot. A könyvtára 3743 koronát fordított a Kaszinó; az év végén a könyvtár 20,929 kötetet foglalt magába 246 ezer korona értékben. Ezenkívül 163 hazai és külföldi lap és folyóirat állott a tagok rendelkezésére. Jótékony cselokra, adományokra 9000 koronát fordítottak, ebből 2000 koronát *Vörösmarty* szobrára. Az idei bevétel 255,132, a kiadást 251,018 koronában állapították meg. A Széchenyi-lakomát február 3-án tartják meg s a beszédet *Beothy* Akos mondja. Végül gróf *Esterházy* Mihály igazgató felhatalmazást kért a közgyűléstől, hogy miután legközelebb ugys Angliába utazik, ez alkalommal *VII. Edvárd* királynál a Kaszinó nevé-

Dankó József: Őserő.

A KORVIN-TÉRI SZÖKÖKÚT PÁLYATERVEI.

ben tisztelegessen s engedelmet kérjen rá, hogy a királyt, kit mint walesi herceget két évtizeden át tiszteleti tagjai közé számított a Kaszinó, évkönyvében mint királyt a tiszteleti tagjai között tovább vezethesse. A közgyűlés éljenzés közt adta meg a felhatalmazást. Az igazgatóságra és választmányra beadott szavazatok a február 3-án délután tartandó hitelesítő közgyűlésen hirdetik ki. Elnökgazdát gróf *Zselénszky* Róbert lett.

Az Országos Kaszinó közgyűlésén gr. *Zichy* Jenő elnökelt. A közgyűlés kimondta, hogy a néhai báró *Atzél* Béla igazgató által beruházásokra előlegezett 200,600 koronát báró *Atzél* jogutódaival szemben, mint tartozást elismeri. Az íresedésben volt egyik igazgatói állásra *Gullner* Gyula belügyminiszteri államtitkár közfelkeltással megválasztották. A választmányba tizenhat rendes és két póttagot választottak. A közgyűlést társasvácsora követte, melyen *Wekerle* Sándor elnökgazdát *Gullner* Gyula új igazgatót köszöntötte fel, a mire *Gullner* válaszolt.

MI UJSÁG?

Anglia gyász. *Viktória* angol királynő tetemét február 2-án helyezték örök nyugalomra *Windsor* mellett *Frogmore*-ban, férje mellé. Ravatala az osbornei kastély egyik termében állt, de a közönséget nem bocsátották hozzá. Csendben nyugodott ott, csak a királyi család tagjai látogatták. *Wight* szigetére azonban naponként sokan érkeztek január 23-ika óta, s az osbornei kastélyt nagy tömeg állta körül. A koporsót a térdszalag-rend hermelines palástja takarta. A terem díszítése sem volt komor, mert az uralkodás és hatalom színevel, bíborral vonták be.

A temetésre nagy katonai pompárral gondoskodtak, mert *Viktória* királynő hosszú uralkodása alatt sok dicsőséges és hódító hadjárat emelte Britannia hatalmát. Az angol hajóhad a közelben levő része ott gyűlt össze azon a partvidéken, mely *Wight* szigetétől a Temze torkolatáig terjed. Ide sorakoztak a francia, német, orosz hadihajók is, hogy a királynő holttetését Londonba vivő «*Albert*» hajó ezek közt tegye meg útját a Temzéhez, az ágyúk folytonos dörgése közt. A nemzetközi hajóraj parancsnokává a német császári öccsét, *Henrik* herceget neveztek ki. Vilmos német császár, ki nagyanyja halálós ágyához sietett *Osborne*-ba, a temetésre is ott maradt, s elhívta fiát, a fiatal német trónörökösét is dedánya koporsójához és temetésére. *Ferenc Ferdinánd* főherceg, az osztrák-magyar monarchia trónörököse, január 31-ikén utazott el Londonba. Az uralkodók közül *Lipót* belga király, *György* görög király, a portugál király vettek részt személyesen a temetésen. Az olasz királyt az aostai herceg képviselő, a pápát a brüsszeli nunczius.

A temetésre megállapított rend szerint a koporsót február elsején délután harmadfél órakor vitték el *Osborne*-ból. Ágyútalpra tették, s a gyászmenet a fejedelmekkel, hercegekkel, a hatalmak követeivel így vonult a sziget kikötőjébe, honnan a koporsót az «*Albert*» hajó szállította Londonba, a hadihajók sorai közt. Londonba érve a koporsót ismét ágyútalpon

vitték a városon keresztül Westminsterbe, a hol éjjelre ravatalra helyezték, s február 2-án délelőtt temették el a frogmorei mauzoleumban. A királynő koporsóján latinul a következő felirat van: Vik-tóriának, a legfeneklebb, leghatalmasabb és legkitünőbb fejedelmének, Isten kegyelméből a britek királynőjének, a hit védőjének, India császárnőjének földi hamvai. Meghalt 1901 január 22-ikén, életének 82-ik és uralkodásának 64-ik évében.

Az angol király és Vámbéry. Jeles tudósunk, Vámbéry Ármin, kitől épen lapunk mostani száma érdekes közleményt ad az új angol királyról, Vik-tória királynő halála alkalmából részvevő levelet írt Edvárd királynak, melyben egyszerűen gratulált trónléptéhez. Edvárd királynak a magyar tudós iránt való nagyrabecsülését mutatja, hogy a levélre már január 30-án megérkezett a válasz az angol külügyminiszteriumból. Ez így szól:

«A király óhajtja, hogy legjobb köszönetét fejezzék ki Vámbéry tanárnak azért a szíves rokonérzésért, melyet a szenvedett nagy veszteség alkalmából tolmácsolt, nemkülönben azokért a jóakarú kívánságokért, melyekkel Ő Felsője személye iránt viseltetik.»

Rudolf trónörökös halálának évfordulója. Jan. 30-án tizenkettedik évfordulója volt Rudolf trónörökös halálának. A király rendelése a schönbrunn, a laxenburgi és a mayerlingi kápolnában gyászmise volt. A koporsóra temérdek koszorút tettek le, köztük gróf Lónyay Elemérné gyöngyvirágból és fehér orgonából font koszorúját, Erzsébet főhercegnőét. A győri 19. gyalogrezd tisztikara, a 4-ik gyalogrezd és az 1-ső utánus ezred is koszorúkat küldött. Ferenc Ferdinánd trónörökös koszorúját január 29-én helyezték a sarkophagra. A német császár szintén elküldte rózsákból és gyöngyvirágból álló koszorúját, a fehér selyem szalagon e felirattal: II. Vilmos császár a hú barátjának. A király január 30-ikán reggel 7 órakor a Burg kápolnájában csöndes gyászmisét hallgatott, aztán a kapuczinusok kolostorába hajtatott, s sír-boltban Rudolf főherceg és a királyné koporsójánál imádkozott. Az udvari kastélyok kápolnájában és Bécs templomaiban mindenütt gyász isteni-tiszteleteket tartottak. — Budapestén a királyi lak kápol-nájában, valamint a Mátyás-templomban voltak gyászmisék. — Gödöllőn a Pruzsinszky esperes-plebános által mondott misén a helybeli hatóságok és az udvari alkalmazottak megjelentek.

Deák Ferenc emlékezete. Január 28-án múlt el huszonöt év azóta, hogy Deák Ferenc meghalt. Az állami középiskolákban az évforduló alkalmából szünetelt az előadás s iskolai ünnepeken beszédekkel és szavalatokkal ünnepelték a kiegyezés megalkotójának emlékezetét.

Kossuth-mauzoleum. A főváros tanácsa elhatároztta, hogy Kossuth Lajos mauzoleumának terveire pályázatot hirdet. A tervrajzokat 1902 február 28-ig lehet beadni.

Gróf Apponyi ünnepése. Az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának ülésén — melyen a kormány tagjai közül Széll Kálmán miniszterelnök s Darányi Ignác miniszter vett részt — gróf Apponyi Albert elnöknek lelkes ünnepelésben volt rész. Napirend előtt gróf Zichy Jenő a csoport tag-jainak nevében művészi szép albumot nyújtott át Apponyinak, ama nagyhírű beszéde emlékeül, a melyet augusztusban az interparlamentáris kon-ferencián mondott.

Az emlékalbum közepén Apponyi ezimere van, felette pedig aranyomással a következő felirat: «Nagyapponyi Apponyi Albert grófnak, az inter-parlamentáris konferencia magyar csoportja nagy-érdemű elnökének.» Alul ez: «Az 1900. évi párisi interparlamentáris konferencián résztvevő magyar tagok.» Belül művészen festett gót betűkkel a magyar tagok üdvözlése olvasható.

Mindenemű szépségihábat biztos sikerrel gyógyít dr. Palócz I. v. kórházi orvos, specialista, koz-metikai intézetében, Budapest, VIII., Kerespi-út 10. Rendelés d. e. 10 óráktól d. u. 6 óráig. Levelekre ki-mérítő válasz. Gyógyeszerrel gondoskodik.

Erő és anyag. Még röviddel ezelőtt az orvosnak sok bajt okozott a beteg sulyos betegsége, műtétek, vérzések, lázak után rövid idő múlva a régi erőhöz jutott! Ez csakis az által sikerül, hogy az üdülők oly könnyen emészthető és magas táptértékkel bíró dijetikus készítményt használunk, mint a Somatose. Csoadlatos, mennyire fokozódik ennek használata után az étvágy és mennyire gyarapodik a testny.

HALÁLOZÁSOK.

Verdi temetése január 30-ikán ment végbe Mila-nóban. Egész Olaszország kifejezte a napon a nem-zeti gyászát. Az iskolákban sem tartottak előadást. Verdi kívánsága volt, hogy temetése a lehető leg-egyszerűbb legyen; zene, ének, harang ne szóljon, koszorúkat, virágokat koporsójára ne tegyenek. Kívánságát tiszteletben is tartották. A dísz nélküli, egyszerű halottaskocsi reggel 7 órakor indult el a halottasházból a Szent József-templom felé, a mely-nek homlokzatán ez a felirat díszlett: «Béke Verdi József lelkének.» A holttestet azután a gyászmenet. Előtt egy lelkész ment két segédekkel pappal. A halot-taskocsit tüzoltók vették körül. A holttestet a barátok és rokonok, a polgárság és a városi hivatalnok-ok követték, a kik a temetés egyszerűségére való tekintettel nem hivatalosan vettek részt a temeté-sen. Ott voltak továbbá Milano tudományos és művészvilágának, arisztokráciájának és iparának legkiválóbb képviselői. Az utcákon óriási néptö-meg állott. Több külváros, a melyeken a gyászme-net elhaladt, gyászdíszot öltött. A nép hajdonfővel nézte a menet elvonulását. A gyárakat később nyi-tották meg, hogy a munkások jelen lehessenek a temetésen; az üzletek zárva maradtak. A temetőbe két század lovasság és lovasrendőrség volt kiren-delve. A nagy néptömegben alig lehetett rendet tartani. Verdi holttestét a családi sírboltban, fele-sége mellett helyezték örök nyugalomra. Beszédet nem mondtak. Az elhunyt tíz millió lírát hagyott hátra, ebből négy millió jótékony célokra jut, hat millió pedig örökösének.

Báró PRAZAK ALAJOS, az osztrák urakházának tagja, meghalt Bécsben, január 30-án, 81 éves korá-ban. 1879-ben mint a mérsékelt csehek vezetőjét tárcza nélküli miniszterre nevezték ki a Taaffe-miniszteriumba, 1881-ben pedig átvette az igazsá-gyminiszterium vezetését. 1888-ban fölmentették az igazságügyi tárcza alól s ismét tárcza nélküli miniszter lett, 1892-ben pedig állásáról lemondott.

Elhunytak még a közelebbi napokban: HALASY EDE, Komárom megye volt főbírája, első alispánja, volt országgyűlési képviselője, 90-ik évében, Bagota közösgében. — CZECHIK JÁNOS, plebánus és címze-tes kanonok Kaczin szepesmegyei közösgében, 91 éves korában. — SZÖLLÖSY JÁNOS, sükösi plebánus, 44-ik évében, Halason. — PAPP PÁL, vasadi görög kath. lelkész, 83 éves korában. — SZIOETHY DANIEL, új-malomsói nyug. ág. hitv. lelkész, 83 éves korában, Budapest. — GÖMÖRI HAVAS ADOLF, nyug. magy. kir. honvédelezredes, 74 éves korában, Vácson. — GOPCSA JOÁKIM, Szamosújvár nyug. taní-csosa, képviselőtestületének és Szolnok-Doboka-vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 71 éves korában, Szamosújvárt. Gopcsa László miniszteri titkár edesatyját gyászolja az elhunyt-ban. SZERVIZKY ÖDÖN, volt kir. törvényszéki bíró, a báró Józsika hitbizományi javak igazgatója, 37-ik évében, Sátoralja-Ujhelyt. — RÓZSA JÁNOS, állami tanítóképzőintézeti rendes tanár, Kun-Félegyházán, 43 éves korában. — VASVÁRY BENŐ, főreáliskolai tanár, Budapest. 56 esztendő korában. — BE-NICZY LAJOS, állami tanítóintézeti tanár, Lőson-czón, 47 éves korában.

Özv. MÉSZÖLY IMRÉNÉ, szül. Kenessey Johanna, korán elhunyt jeles tájképfestőnek, Mészöly Gézának édesanyja és Kenessey Kálmán nyug. miniszteri tanácsosnak testvére, Székes-Fejér-várt. — GARAY TERÉZ, a költő, Garay János testvé-rénje, Tolnán, 90 esztendő korában. Haláláról öccse, Garay Antal nyug. tisztartó adta ki a gyász-jelentést. — KOLOZSVÁRY SÁNDORNÉ, szül. Szilágyi Martina, 42 éves korában Győrött. — ÖZV. SCHMIDT FERENCZÉ szül. Pálmay Leopoldina, 58 esztendő korában, Budapest. — SZABÓ ISTVÁNNÉ, szül. Savinscheg Jola, Szabó István országgyűlési kép-viselő neje, 36 éves korában, Bécsben, s a győ-rnádorvárosi sírkertben temették el. — ÖZV. MAGYAR PÁLNÉ, 62 esztendő korában, Nagy-Kőrösön, s dr. Magyar Ambrus közjegyző és Magyar Kázmér orsz. gazdasági iskolai tanfelügyelő édes anyjukat gyászolják benne. — VÖCSÉI ALBERTNÉ, szül. Burkus Rozália, Győrött, 39 esztendő korában.

Szerkesztői üzenetek.

A szerelem próbaköve. Elbeszélés. Meglehetősen ol-kopottot régi mese van az elbeszélésben feldolgozva s ez is úgy darabolos, hogy a közzétehető mértékű nem is meg.

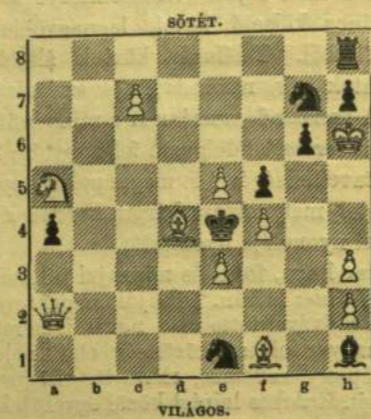
Kassa, H. s. Legbizalmasabb kifejezés a «csókols és ölel». A kérdésesen felsorolt többi kifejezés olya-nokkal való levelezésben is használható, a kikkel kö-zelebbi viszonyban nem állunk, a kiknek társadalmi állása azonban körülbelül hasonló a leírtéhoz. Egészen ismeretlen emberek szemben a kérdésben felsorolt megszólítások egyiket sem lehet használni. A második kérdésre kimerítőleg megfelelni nagyon hosszadalmas volna; legcélszerűbb lesz e tekintetből az «Életpályák» című munkát beszerezni, melyben a pályaválasztásra való útbiztatások megtalálhatók.

Karácsonyi kis Jézuskám. Van ugyan benne egy kis hangulat, de az egyéniséget s a költői erő megnyi-ltkozását nem látjuk rajta.

St. Sz. Legcélszerűbb a megrendelésnél pontosan megírni a címzet; vagy legalább az első hibás cím-zsalagot kijavítva és kiegészítő mindjárt beküldeni, így aztán nem történhetik tévedés.

SAKKJÁTÉK.

2207. számú feladvány. Juely J-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 1-ső számában közölt kép-talány megfejtése: A művész hazája széles e világ.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztéségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Gummiáruk, betegápolási cikkek sérülők (Geszerek F. Ber-gueránd párisi gyáros) legelőnyösebben beszerezhetők Pol-gár Sándor egyetemi közteszerésánál, Bpest, Erzsébet-körút 50.

Szénásy, Hoffmann és Társa

selyemárúháza Budapest, IV. ker., Bécsi-utca 4. sz. Bili szezonra dús és szép választék raktárt tart gizes, tulles és selyemszövetekben. Minták vidékre kíván-álat pontosan küldetnek. 8626

Alapítottott 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianinók és harmoniumok legelőnyösebben kaphatók

Heckenast Gusztáv zongoraterében Budapest, IV. Gizella-tér 2. (Váci-u. sarkán). Ehrbar udvari zongoragyári Schiedmayer és fia stuttgarteri udvari zongoragyári magyarországi egyedüli kép-viselője. Valódi amerikai har-moniumok. 8574

Nagy kölesbuzó-intézet. Árjegyzék ingyen

Hessing-féle ortopaediai fűzők, 8881

készülékek hátergőz elferdülé-sek gyógykezelésére, egyenestartó roz testtartás megváltozására, fűzők plastikai párnázással ferden-őltök részére, hüvelyi készülékek izületi sérülések gyógyítására, u. m. csípő izületi lobok és rhe-matizmusnál, műkezek, műlábak, sérvtők légnomásu gummi pe-lottákkal, haskötők, köldökötök, görcsér-harisnyák stb. E téren ellismert szakpzettséggel bíró specialista vezetése és felügyelete mellett máltányos árban készít.

KELETI J. orthopaediai műintézete Budapest, IV., Koronaherzeg-u. 17. Kimerítő képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölesön Részv.-társ.

Irodái: VI. ker., Andrássy-út 5. (saját házában). 8963 Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetéti köny-vecsők és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó-számlában (cheek-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti.) Le-számítolt váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. VÁLTO-ÚZLETE megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltótlelek keretében tartozó üzletgakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-1-ig, délután 3-1/2-ig. Magyar kir. osztálysorsjegyek fölérusító helye IV., Koronaher-zeg-utca 11. Kézi zalogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Koronaherzeg-u. és szibárus-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10. Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszess- és vízvezetékek, csa-tornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előíránysz-tok gyorsan készítettnek. 8880

Advertisement for 'ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR' (First Hungarian Glassworks) featuring various glass products and a factory illustration.

Legalkalmasabb ajándék! 8957

Czimbalmaim, melyek az illetékes tal minden tekintetben a legkifináltabbaknak vannak elis-merve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 főtől különböző árban kaphatók. Minthogy ez idő szerint a czimbalomnak pedálján és belső szerkezet-utólérhetetlen találmányom van, így javításokat és alakítá-sokat is elfogadok, a hang javulásért és tartósságáért keze-sésért vállalom

HABITS ANTAL hangszerkészítő mestert.

Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. és Vörösmarty-u. 19. Árjegyzéket bérmentve küldök.

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15. Nagy választék mindenféle üvegeknében. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 8865

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48. Gyárt nagybani elárusításra következő új cikkek: A legfinomabb esaládi dobozokat és díszdobozokat (levélpapírokkal és borítékokkal), négykétyűket, gyászlapokat, gyászleveleket, gyászmezejejeeket. Saját gyártmányu fém-sarkokkal ellátott rajz-tombókat, szekrénycsipke és tora-papírokat, továbbá papirtányérokat, plakátcsöveket és különféle összehaj-tató dobozokat. 1901. évi január hó 1-től állandó kiállítás a fenti cikkekéből a városligeti iparsarnokban megtekinthető. 8846

LOHR MÁRIA ezelőtti KRONFUSZ

csipke-, vegyeszeti tisztító- és festészeti-intézete! Gyár: VIII., Baross-utca 85., IX., Cálvin-tér 9., V., Harmin-czad-utca 3., VI., Torzó-körút 39., VI., Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2. szám. 8919

WOTTITZ MANFRED készít a legfinomabb kivitelben 8684 Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18—99.

Advertisement for 'Szépség és egészség.' (Beauty and Health) featuring 'PEPSINBORA' and 'Chininezkorka és Chinineskokoládé'.

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTÓDE ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építke-zési és gépészeti célokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket, kérengőntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapcsö-veket, zárkészleteket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöp-verő gépeket, anyagszállító kocsikat. Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hen-gerrel és mindennemű zuzógépeket. Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumekéket. Világítás-hoz vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol-512 ságra elvezető dynamogépeket. 8192

Városi irodánk: Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Advertisement for 'Erna-kenőcs' (Erna ointment) by 'ERNA' brand, describing its uses for various ailments.

Advertisement for 'BRAUSWETTER JÁNOS' featuring a watch and 'ÓRAK, ÉKSZEREK' (Watches, Jewellery).

